

Høgskolen i Innlandet, avd. Lillehammer

Kandidatnummer 105

Masteroppgave

En kvalitativ studie av hvilke erfaringer
barnevernansatte har med
foreldreveiledningsmetoden Parenting
Young Children som hjelpetiltak i
barneverntjenesten.

Tverrfaglig arbeid med barn, unge og familier.
MATBU

2023

Forord

Endelig var dagen her hvor jeg kunne levere fra meg det jeg har brukt utallige timer på å få ferdig. Dette prosjektet har kostet meg mye, og mest av alt har det kostet meg dyrbar tid borte fra barna mine. Nå skal barn og mann få meg tilbake, og det gleder jeg meg til. Det å skrive en masteroppgave gjennom en pandemi, med full jobb og aktive barn i flere idretter er ikke for pyser. Jeg har tidvis ønsket å gi opp prosjektet om å få skrevet ferdig masteroppgaven, derfor er jeg desto mer stolt av at jeg ikke har gitt meg og nå kan levere fra meg et produkt som jeg er fornøyd med. Dette er et prosjekt jeg ikke hadde klart på egenhånd! Jeg vil først og fremst takke mannen min som har støttet, trøstet og motivert meg. Jeg hadde garantert gitt opp om det ikke hadde vært for min veileder, Gunhild Winther Skogli. Maken til faglig dyktig, nøye, positiv og tålmodig dame skal du lete lenge etter. Tusen takk for at du ikke ga meg opp!

Ellers vil jeg takke for all støtte, hjelp og oppmuntring fra fantastiske venner, familie og kollegaer. Ingen nevnt, ingen glemt.

Å skrive en masteroppgave har utfordret meg på måter jeg gudskjelov på forhånd ikke var klar over at det ville. Selv om det har vært tøft, så har det også gitt meg mye. Jeg tror utrolig nok at jeg kommer til å savne å jobbe med en masteroppgave.

Jeg håper denne masteroppgaven vil skape interesse for videre forskning innen hjelpetiltak til foreldre med kognitive vansker i barneverntjenesten.

Sammendrag

Parenting Young Children (PYC) er en foreldreveiledningsmetode utviklet spesielt for foreldre med kognitive vansker eller andre utfordringer, som gjør at de vil profitere på praktisk og konkret veiledning. De siste årene har barneverntjenester i hele Norge valgt å implementere PYC som hjelpetiltak.

Denne masteroppgaven handler om erfaringene til barnevernansatte med bruken av foreldreveiledningsmetoden PYC som hjelpetiltak i barneverntjenesten.

Formålet med masteroppgaven er å forstå erfaringene til 8 familieveiledere som jobber i barneverntjenesten med deres bruk av foreldreveiledningsmetoden PYC. For å få innsikt i veiledernes erfaringer benyttes en kvalitativ metode, hvor individuelle intervjuer ble gjennomført for å innhente data. Det er anvendt flere teoretiske perspektiver og begreper i analysen av datamaterialet.

Analysen viser at det er flere forhold som har betydning for erfaringene og bruken av PYC som hjelpetiltak i barneverntjenesten. Det er forhold som handler om metoden, familieveilederen og strukturelle forhold og rammer i barneverntjenesten.

Samtlige familieveiledere beskriver det teoretiske grunnlaget, systematikken og læringsstrategiene i metoden som positive og nyttige for dem i sitt arbeid. I PYC- metodikken er fokus på mestring og arbeid med å sikre forståelse sentralt, og noe familieveilederne særlig vektlegger.

Familieveilederne beskriver samtidig en usikkerhet i bruken av metoden, og om de er metodetro. Bruk av sjekklister er en viktig del av metodikken. Familieveilederne forteller at bruken av disse sjekklister er utfordrende. I tillegg beskriver de at stor kompleksitet i sakene og tidspress, gjør det utfordrende å være metodetro.

Familieveilederne mener generelt at rammene og de strukturelle forholdene i barneverntjenesten skaper begrensninger for hvordan de jobber med PYC og andre metoder i foreldreveiledning.

Det eksisterer lite forskning på hjelpetiltak som barneverntjenesten tilbyr til foreldre med kognitive vansker. Det er ingen forskning på effekten av PYC som foreldreveiledning til foreldre med kognitive vansker i barneverntjenesten i Norge.

Forskning på effekt indikerer om foreldreveiledningen som gis er nyttig for de som mottar den. Det er et viktig prinsipp i barneverntjenesten at foreldre og barn skal motta hjelpetiltak med dokumentert effekt. Derfor trengs det mer forskning på PYC i barneverntjenesten i Norge.

Studien har blitt godkjent av Norsk senter for forskningsdata (NSD).

Abstract

Parenting Young Children is a parenting guidance method developed especially for parents with cognitive difficulties or other challenges, in which they would benefit from practical and concrete guidance.

In recent years, some child protection services throughout Norway have chosen to implement PYC as a help measure.

This master thesis is about the experiences of family counselors with the use of the parental guidance method PYC as a help measure in child protection services.

The purpose of this master thesis is to understand the experiences of 8 family counselors, who work in child protection services, with their use of the parent guidance method PYC. In order to gain insight into the family counselors experience, a qualitative method is used, where individual interviews were conducted to obtain data. Several theoretical perspectives and concepts have been used in the analysis of this data.

The analysis shows that there are several factors that affect the experience of the family counselors with the use of PYC as a help measure in child protection services. There are several factors that involve this method, the family counselor and structural conditions and frameworks within child protection services.

All the family tutors described the theoretical basis, systematic methodology and learning strategies within this method as positive and useful for them in their work.

With PYC methodology, the focus on parents being able to show what they manage and work to ensure understanding is central, and something the family counselors particularly emphasized as positive.

The family counselors also described an uncertainty in the use of the method, and whether they are faithful to the method. To ensure accuracy, the use of checklists is an important part of the methodology.

The family counselors described the use of these checklists as challenging. In addition, they describe that the complexity of their cases was great and the time pressure made it difficult to be methodical.

The family counselors generally believe that the framework and the structural conditions in child protection services create limitations for how they can work with PYC and other methods in parental guidance.

There is little research on help measures what child protection services offer parents with cognitive difficulties. There is no research into the effect of PYC as parental guidance for parents with cognitive difficulties in the Norwegian child protection services.

Research on affect indicates whether the parenting guidance method PYC is useful for those who receive it. It is an important principle in child protection services that parents and children must receive help measures with documented effect. Therefore, more research is needed on PYC in child protection services in Norway.

The study was approved by the Norwegian Center for Research Data (NSD).

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
1.1 Bakgrunn for valg av tema	1
1.2 Aktualitet	2
1.3 Problemstilling	5
1.3.1 Avgrensning i oppgaven	6
1.4 Forskningsspørsmål	7
1.5 Oppgavens disposisjon	8
2. Kunnskapsgrunnlag	8
2.1 Hjelpetiltak i barneverntjenesten	9
2.2 Parenting Young Children; en foreldreveiledningsmetode	10
2.2.1 Hvem er foreldreveiledningsmetoden PYC for?	11
2.3 Litteratursøk	13
3. Teoretiske perspektiver	15
3.1 Implementering	15
3.1.1 Stadier i profesjonell utvikling	19
3.2 Makt	22
3.3 Kommunikasjon og relasjon møter makt og avmakt	23
3.2.1 Maktforhold knyttet til foreldreveiledning	25
3.3.2 Stereotypier og fordommer	26
3.4 Salutogenese og sense of coherence	27
3.5 Brukermedvirkning	28
4. Metode	29
4.1 vitenskapsteoretisk tilnærming	30
4.2 kvalitative intervju som metode	31
4.2.1 Utvalget	33
4.2.2 Gjennomføring av intervjuene	34
4.3 Transkribering	36
4.4 Analyse av innsamlede data	36
4.5 Pålitelighet og gyldighet	38
4.6 Vurdering av studiens kvalitet og etiske hensyn	40
5. Funn gjennom 3 sentrale hovedtemaer	41
5.1 utfordringer	42
5.1.1 Et krysspress	42
5.1.2 Kompleksiteten i familienes utfordringer	44

5.1.3	Kompetanse og trygghet.....	44
5.1.4	Drøft	46
5.2	Nytte	50
5.2.1	En holdningsreise.....	50
5.2.2	Endring i egen praksis	51
5.2.3	Brukermedvirkning	52
5.2.4	Drøft	53
5.3	Etikk.....	56
5.3.1	Stigma og fordommer knyttet til bruken av PYC.....	56
5.3.2	Ikke veiledningsbar?	57
5.3.3	Faglig integritet.....	57
5.3.4	Drøft	58
6.	Oppsummering og avsluttende refleksjoner	60
	Litteraturliste	62

Vedlegg

1. Informasjonsskriv
2. Intervjuguiden

1. Innledning

Jeg vil gjennom denne innledningen redegjøre for bakgrunnen for valg av tema til masteroppgaven min. Deretter vil jeg vise til temaet for oppgaven min. Videre presenterer jeg min problemstilling, der jeg kort vil redegjøre for begreper som anvendes gjennom oppgaven. Så vil jeg vise til de forskningsspørsmålene som gjennom hele arbeidet har dannet grunnlaget for oppgaven. Før jeg vil redegjøre for min faglige tilnærming og forforståelse til oppgaven. Avslutningsvis vil jeg presentere strukturen for oppgaven og hvilke valg jeg har gjort vedrørende inndelinger og vektlegginger av forskjellige deler av oppgaven.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Parenting Young Children (PYC) er en foreldreveiledningsmetode som er hjemmebasert, det vil si at veiledningen gis i familiens hjem. Metoden egner seg for foreldre som trenger konkret og tilpasset veiledning. Derfor er ulike innlæringsverktøy som bildestøtte, video og sjekklister sentralt. Videre benyttes spesielle undervisningsstrategier som lærende trening, rollespill og situasjonsveiledning for å støtte innlæring. Bruk av enkle, forståelige og lett oppnåelige mål, enkle ord, å sjekke forståelse underveis i arbeidet, stadige repetisjoner, gir støtte til innlæring, og gjør derfor PYC til en metode som er spesielt tilpasset foreldre med kognitive vansker. PYC vektlegger et ressurs- og styrkeperspektiv hvor samarbeidet med familien starter ved å kartlegge disse (PYC, 2023). Metoden har en systematikk med et rammeverk for å dokumentere progresjon kontinuerlig, slik at forelderen og veilederen til enhver tid vet hvordan de ligger an i forhold til måloppnåelse. Dette skaper forutsigbarhet og sikrer medvirkning for forelderen.

Jeg har per dags dato jobbet som familieveileder i kommunalt barnevern i over 8 år, hvor jeg har gitt veiledning til et stort antall foreldre med ulike behov for hjelp og støtte.

Jeg ble tilbudt en sertifisering i foreldreveiledningsprogrammet PYC i 2017 via arbeidsplassen min. Opplæringen ble en vekker for meg og jeg fikk et engasjement for veiledning av foreldre med kognitive vansker.

Før jeg startet på opplæringen tenkte jeg at dette er en gruppe foreldre vi ikke jobber med i barneverntjenesten. Det ble etter hvert tydelig for meg at flere av foreldrene jeg veileder har kognitive vansker. Jeg ble bevisst hvordan jeg som familieveileder fremstår, og hvilke

forventninger jeg har til de jeg skal hjelpe. Det utfordret ikke bare min daværende barnevernfaglige tankegang, men også min praksis som yrkesutøver. Etter kurset satt jeg igjen med en tanke om at jeg antakelig hadde «bommet» i min tilnærming til en del foreldre jeg hadde veiledet. Å sjekke for forståelse er et enkelt grunnprinsipp i PYC, men som jeg ikke var bevisst før jeg gikk på opplæringen. Jeg kan i ettertid se at det mest sannsynlig har oppstått endel misforståelser som følge av at jeg ikke har sjekket ut hva foreldrene har forstått av hva jeg har sagt. Jeg har tidligere tatt for gitt at jeg i form av min kunnskap og erfaring med foreldreveiledning, kan gi god veiledning. Men jeg har ikke vært bevisst det å tilpasse veiledning med ulike undervisningsstrategier.

Foreldre med kognitive vansker var en gruppe foreldre som jeg hadde lite erfaring med og som jeg hadde negative forventninger til når det kommer til deres endringspotensial. Jeg startet å benytte meg av PYC i saker hvor det ble beskrevet at forelder(e) hadde kognitive vansker. Jeg opplevde at foreldre ga tilbakemelding på at de følte seg sett, hørt og at de kunne vise hva de fikk til, og at de fikk genuin hjelp. Som hjelper følte jeg på mestring, og opplevde å få til et reelt samarbeid med foreldrene. Året etter ble jeg også sertifisert metodestøtter i foreldreveiledningsmetoden. Som metodestøtter fungerer jeg som en veileder for nye PYC-veiledere på vei mot å bli sertifiserte i PYC i en kort periode. Å være metodestøtter gjør meg tryggere på metodikken og rollen min som PYC-veileder.

1.2 Aktualitet

14 januar 2020 publiserte Norges spesialtidsskrift for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere, Fontene, en artikkel hvor forfatter Kathrine Søreide Hatteberg setter fokus på foreldre med kognitive vansker sitt møte med barneverntjenesten. I artikkelen fremkommer det at det finnes lite forskning på denne gruppen foreldre i barneverntjenesten. Hun skriver videre at det virker til å være tabu å snakke om foreldres kognitive evner, og som en konsekvens er det lite oppmerksomhet rundt denne gruppen foreldres behov for tilpasset læring (Hatteberg, 2020). Hun trekker da frem PYC som en alternativ foreldreveiledningsmetode som gir tilpasset hjelp til innlæring. Hatteberg avslutter i artikkelen med å trekke frem at det er behov for et økt fokus på foreldre med kognitive vansker som er i barneverntjenesten, og bedre kunnskap om hvilke type hjelp de trenger og kan nyttiggjøre seg av (Ibid). Dette kan hjelpe samarbeidet mellom barneverntjenesten og

denne gruppen foreldre, samt sørge for at riktig hjelp blir gitt noe som igjen er til barnas beste (Ibid).

NTNU samfunnsforskning ga i samarbeid med HiST, Avdeling for helse- og sosialfag, i 2014 ut rapporten «Foreldre med kognitive vansker i møte med barnevernet» (2014). Rapporten fra Tøssebro et. al (2014) ble initiert av BUFDIR i behov av å tilegne seg mer kunnskap, og for å utvikle bedre og mer tilpassede strategier i møte med foreldre som har kognitive vansker. Rapporten omhandler foreldre med kognitive vansker som har vært i kontakt med barneverntjenesten. I denne rapporten argumenteres det for hvorvidt man i barneverntjenesten evner å tilrettelegge hjelpetiltak for denne gruppen foreldre.

Barnevernssaker hvor det er foreldre som har kognitive vansker blir beregnet som enkeltstående saker (Ibid). Hvert år fødes ca. 600 barn med foreldre innenfor denne gruppen (Ibid). 20% av alle omsorgsovertakelser som skjer i Norge skjer i familier hvor en eller begge foreldrene har kognitive vansker (Ibid). I rapporten (Ibid) påpeker de at det er bekymringsfullt at det ikke har vært mer fokus på denne foreldregruppen, og at det er problematisk at det ikke rettes mer oppmerksomhet mot denne problematikken. I barnevernspedagogenes grunnutdannelse, i forskningsfeltet innen barnevern og i praksisfeltet til barnevernspedagoger er det lite fokus på gruppen foreldre som har kognitive vansker. Blant funnene i forskningen til Tøssebro et. al. (2014) viser det seg at denne gruppen foreldre er større enn først antatt av saksmengden i barnevernet. Funnene viser også at dette er en gruppe foreldre som det er behov for mer kunnskap om og en gruppe som er i behov av mer tilpasset hjelp, spesielt i forhold til hvilken type foreldreveiledning de blir tilbudt i regi av barnevernet (Ibid).

Videre viser rapporten til at det foreligger lite forskning på hjelpetiltak barneverntjenesten tilbyr som er tilpasset foreldre med kognitive vansker og at det ikke finnes foreldreveiledningsmetoder som er spesielt tilpasset denne gruppen foreldre (Tøssebro et al., 2014, s. 5).

Rapporten tar for seg foreldreveiledningsprogrammet PYC som et hjelpetiltak som muligens kan fylle et tomrom i hjelpetiltak som er tilpasset for læring spesifikt for foreldre med

kognitive vansker (Tøssebro et al., 2014). PYC anses som det eneste foreldreveiledningsmetoden i Norge som retter seg mot denne gruppen foreldre.

13. desember 2006 vedtok FN-konvensjonen i FNs generalforsamling rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne følgende:

«partene skal treffe effektive og hensiktsmessige tiltak for å avskaffe diskriminering av mennesker med nedsatt funksjonsevne i alle saker som gjelder ekteskap, familie, foreldrerollen og personlige relasjoner, slik at de behandles på lik linje med andre»
(De forente nasjoner, 2006, art. 23).

Å sikre barn og unge som lever under forhold som kan skade deres liv og helse, er hovedoppgaven til barneverntjenesten (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 18). Barnevernet skal sørge for at barn og unge får rett hjelp og omsorg til rett tid, samt sikre at barn og unge har trygge oppvekst- og utviklingsmuligheter ifølge § 1-1 i barnevernsloven (Barnevernsloven, 2021, § 1-1). Barnevernet er hovedsakelig en hjelpetjeneste. Temaet jeg vil se på i oppgaven er hjelpetiltak i barnevernet. En av oppgavene til barnevernet er å yte hjelpetiltak til familier under § 3-1 barnevernsloven (Barnevernsloven, 2021, § 3-1). Formålet med hjelpetiltak er å sørge for at oppvekstvilkårene til barn er trygge, hindre en problemutvikling og redusere antall omsorgsovertakelser (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 168). Blant hjelpetiltakene barnevernet tilbyr er råd og veiledning, hvor foreldreveiledning er en stor del av det som blir tilbudt og benyttet. Feltet jeg ønsker å se nærmere på er foreldreveiledning som metode, og her mer spesifikt foreldreveiledningsmetoden PYC. Foreldreveiledning, som PYC da vil falle inn under, vil være hjelpetiltak som regnes som «omsorgsendrende» tiltak eller «endringstiltak». Dette er hjelpetiltak som gjøres i samarbeid med foreldrene. PYC retter seg inn mot en sårbar og ofte underrapportert gruppe foreldre som Tøssebro et. al. (2014) viser til, foreldre med kognitive vansker.

Personer som gjerne har en lav grad av utviklingshemming, kan assosieres med begrepet å ha kognitive vansker. Det å ha kognitive vansker kan det være mange ulike årsaker til at en person enten er født med eller har fått. Det kan komme av overveldende stress over tid, ulike kriser i livet, en nevroutviklingsforstyrrelse som for eksempel ADHD, trafikkulykke som har medført skader på person eller for eksempel vedvarende rusmisbruk. Begrepet kognitive vansker sier noe om hvordan personen kan ha vansker med å forstå andre og forstå ulike

situasjoner, det kan være utfordringer med hukommelsen, oppmerksomhetsfokuset sitt eller i kommunikasjon. Personer med kognitive vansker kan ha forskjellige og annerledes måter å forstå og dermed prosessere informasjon. Dette er noe som igjen kan ha betydning for hvordan personen praktiserer sitt foreldreskap på (Tøssebro et al., 2014, s. 4-5).

Hjelpetiltak for foreldre med kognitive vansker i barneverntjenesten er et tema som interesserer meg. Min erfaring som familieveileder i barneverntjenesten, er at foreldre med kognitive vansker ofte ikke får den tilretteleggingen og hjelpen de er i behov av. En del foreldreveiledning krever at foreldre har basis kunnskap, at de kan reflektere over egen praksis og at de kan sette seg inn i hvordan barna har det. For foreldre med kognitive vansker kan dette være for krevende og de vil ha behov for støtte til innlæring. PYC-metodikken bygger på tilpasning og støtte, og passer derfor godt for foreldre med kognitive vansker.

1.3 Problemstilling

Opprinnelig, og i min første problemstilling, ønsket jeg å forske på hvilken erfaring foreldre som hadde mottatt PYC som hjelpetiltak gjennom barneverntjenesten satt igjen med. Dette skulle vise seg å bli vanskelig. Allerede når jeg hadde masteroppgaveseminar med andre masterstudenter ble det satt spørsmålsteget ved, og det ble ytret skepsis, til at jeg kunne forske på foreldre som ble betegnet med å ha kognitive vansker. Den aller største utfordringen, og det som ble avgjørende for å endre problemstilling, var at det ble umulig å få informanter. Jeg kontaktet flere barneverntjenester rundt om i landet, både per mail og telefon. Noen ga uttrykk for at de ikke trodde foreldrene visste at hjelpen de hadde fått var PYC. Andre forklarte at de hadde foreldre som ikke hadde gjennomført PYC veiledningsløpet i sin helhet og derfor ikke passet. Det ble også sagt at foreldre ikke ville stille til intervju på grunn av stigma av at de hadde fått hjelp i barnevernet. Noen familieveiledere var redd for at foreldre ville oppfatte det som krenkende eller stigmatiserende å bli fortalt at de var ønsket som informanter fordi de hadde mottatt PYC som foreldreveiledning grunnet deres kognitive vansker.

Jeg ble overrasket over skepsisen jeg møtte fra ledere og familieveiledere. Jeg skjønner at det kan oppleves stigmatiserende å bli satt en målgruppe for foreldre med kognitive vansker.

Samtidig tenker jeg at det ikke spiller noen rolle hvorfor man får PYC, men det handler først og fremst om å legge til rette for at foreldre skal kunne nyttiggjøre seg veiledningen de får. Er det sikkert at alle med kognitive vansker ville følt seg stigmatisert hvis det ble satt ord på? Det ville vært interessant å forske på hvorfor kognitive vansker virker å være et så sensitivt tema, og noe som det kan se ut til at man kanskje unngår å sette ord på i barneverntjenesten? Jeg følte meg dessverre ikke modig nok til å gå inn i denne problematikken. Dette resulterte i at jeg endret min problemstilling til å forske på erfaringene til de barnevernsansatte som er sertifiserte i PYC- metoden og som benytter seg av PYC foreldreveiledning som hjelpetiltak i sitt arbeid i barneverntjenesten. Dette er noe som er høyst relevant for min egen praksis, ikke bare som PYC- veileder og metodestøtter i PYC, men som familieveileder i barneverntjenesten.

Formålet med min masteroppgave er at jeg ønsker å se nærmere på hvordan et utvalg av barnevernsarbeidere, som er sertifisert i foreldreveiledningsmetoden PYC, opplever at barneverntjenesten møter foreldre med kognitive vansker, og hvordan de som profesjonsutøvere erfarer sin egen praksis og hva som er deres eget handlingsrom i møte med denne gruppen foreldre. Mitt forskningsgrunnlag bygger på data fra kvalitative intervjuer med 8 informanter fra ulike barneverntjenester, i hovedsak kommunale, rundt om i Sørøst- Norge.

Min problemstilling ble dermed «Hvilke erfaringer har barnevernsansatte med foreldreveiledningsmetoden Parenting Young Children som hjelpetiltak i barneverntjenesten?»

1.3.1 Avgrensning i oppgaven

I denne oppgaven retter jeg fokus på veilederens erfaring av bruk av PYC i veiledning med foreldre. Dette er en bevisst avgrensning i oppgaven. Derfor vil ikke barnets eller foreldrenes perspektiv fremkomme gjennom denne oppgaven.

Utgangspunktet i min oppgave er PYC som foreldreveiledningsmetode i det kommunale barnevernet. PYC som tilbys og brukes etter hjelpetiltak under §3-1 i barnevernsloven. Barnevernsansatte har ulike betegnelser for tiltakspersoner som har arbeidet med endringsrettet råd og veiledning. Foreldreveiledere, miljøterapeuter i hjemmet,

hjemmekonsulenter er forskjellige navn som benyttes for tiltaksarbeidere (Christiansen et al., 2015, s.52). Utfører av foreldreveiledningen i denne oppgaven er familieveiledere ansatte i barneverntjenesten. Flesteparten av de barnevernsansatte jeg intervjuet hadde betegnelsen familieveileder og derfor bruker jeg denne betegnelsen gjennomgående i oppgaven.

Jeg har begrenset oppgaven min til å undersøke hvilken erfaring barnevernsansatte som er PYC sertifiserte og benytter seg av PYC foreldreveiledning som hjelpetiltak i sitt arbeid har gjort seg. Det vil si at informantene jeg intervjuet har minimum 3-årig høyskoleutdanning og jobber i førstelinjetjenesten som familieveileder. Det benyttes ulike begrep som beskriver de som jobber i barneverntjenesten, som for eksempel kontaktperson, saksbehandler og familieveileder. Dette henger også sammen med om tjenesten personen jobber i bruker en generalistmodell eller en spesialistmodell. Generalistmodellen vil si at personen jobber med familien fra start til slutt mens det i en spesialisttjeneste er delt opp. Noe som betyr at det er ulike team som jobber med kun sin del. Av de 8 jeg intervjuet, jobbet alle i en tjeneste som var spesialist og begrepene de brukte om seg selv var kontaktperson eller familieveileder. Av de 8 jeg intervjuet jobbet 7 av de i et egne veiledningsteam. Veilederne har da ingen andre oppgaver enn å jobbe med endringsrettede tiltak, som veiledning til familier. Veiledningen som blir gitt krever hyppigere veiledningstreff med familiene og tiltakene er som regel mer omfattende. Disse 7 brukte betegnelsen familieveiledere om seg selv. Den siste jobbet som kontaktperson og hadde oppgaver knyttet til saksbehandling i tillegg til veiledning av foreldre.

1.4 Forskningsspørsmål

Som forsker har jeg med meg en forforståelse ved at jeg har hatt en grunnleggende forståelse av feltet jeg skulle forske på, da jeg har jobbet med foreldreveiledning og i barnevernsfeltet en god stund. Noe som ble tydelig gjennom noen av de aller første forskningsspørsmålene jeg skrev ned i min masterskisse. Flere av forskningsspørsmålene jeg hadde i starten av min forskning har blitt strøket eller endret etter hvert som jeg har fått endret innsikt ved hjelp av teori og hvilke funn som har vist seg igjennom intervjuene. Dette er i tråd med den induktive tilnærmingen i forskning, som jeg skal redegjøre for i metode-delen.

Alle spørsmålene er med på å besvare den overordnede problemstillingen som ligger til grunn, og disse forskningsspørsmålene vil jeg trekke inn igjen i oppgavens drøfting og konklusjon.

For å spisse min problemstilling ble mine forskningsspørsmål, som ble til gjennom datamaterialet, de følgende:

- Hvordan opplever de barnevernansatte at de har bruk for metoden i en barnevernfaglig kontekst?
- Hvilke foreldre og for hvilke utfordringer passer foreldreveiledningsmetoden PYC for?
- Hva trekker de fram ved PYC som nyttig eller mindre nyttig for dem i deres arbeid som veiledere? Hva er det eventuelt overvekt av?

1.5 Oppgavens disposisjon

Oppgaven er delt inn i seks kapitler. I første kapittel tar jeg for meg oppgavens tema og formål samt bakgrunn for valg av tema og problemstilling. I kapittel 2 vil studiens kunnskapsgrunnlag bli presentert. Her vil jeg redegjøre for foreldreveiledningsmetoden Parenting Young Children, hjelpetiltak gjennom barnevernet og litteratursøk. I kapittel 3 vil det teoretiske rammeverket presenteres, der teori om implementering, kommunikasjon, makt, stereotyper og fordommer, salutogenese og sense of coherence, og brukermedvirkning ligger til grunn som relevante fundament til oppgavens tema. Jeg vil deretter i kapittel 4 presentere metode, og gjennomføringen av den kvalitative undersøkelsen blir gjort rede for. Videre vil hovedfunnene presenteres og drøftes opp imot relevant teori i kapittel 5, før jeg avslutter med avsluttende refleksjoner i kapittel 6.

2. Kunnskapsgrunnlag

Jeg vil under dette kapittelet redegjøre for hjelpetiltak i barneverntjenesten. Deretter vil jeg gi en kort innføring i hva foreldreveiledningsmetoden PYC er, før jeg gjør rede for hvilke foreldre denne foreldreveiledningsmetoden er ment for. Jeg vil så vise til litteratursøk og hva jeg fant av forskning fra andre land om foreldreveiledningsmetoden PYC.

2.1 Hjelpetiltak i barneverntjenesten

For å komme i kontakt med barneverntjenesten er det ulike måter dette kan gjøres på. Barn eller foreldre kan selv ta kontakt med barneverntjenesten, eller at barneverntjenesten mottar en bekymringsmelding fra noen som er bekymret for barnet og dets omsorgssituasjon (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), 2023, barn med hjelpetiltak). En av de viktigste sosialpolitiske virkemidlene som barneverntjenesten har er hjelpetiltak (Christiansen et al., 2015, s.17). Hjelpetiltak har som formål å «sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid» (Barnevernsloven, 2021, §3-1). Barneverntjenesten har både en rett og en plikt til å foreta undersøkelser i hjemmet, samt å iverksette tiltak som skal bedre barnas livssituasjon. Barneverntjenesten skal også fremme saker for Barneverns- og Helsenemndene dersom barnets omsorgssituasjon ikke kan ivaretas godt nok eller bedres ved hjelpetiltak i hjemmet, eller dersom en ungdom har omfattende atferdsvansker (Ibid). Barnevernets oppgave er også å sikre at hjelpetiltak eller omsorgstiltak virker etter hensikten, barneverntjenesten skal følge opp både de biologiske foreldrene og barnet etter en omsorgsovertakelse. Barneverntjenesten skal støtte og ivareta fosterforeldre, og påse at barn i fosterhjem har tilsyn etter loven. Barnevernsansatte er med dette både hjelper og kontrollør (Ibid). Kartlegging og undersøkelse av barnets omsorgssituasjon må gjennomføres før barneverntjenesten skal kunne tilby en familie hjelpetiltak. Dette gjennomføres for å få tilstrekkelig informasjon om barnets omsorgssituasjon slik at hjelpetiltakene de kan tilby etter tilpasset barnets og familiens behov for hjelp.

Det er barneverntjenesten sitt ansvar å hjelpe familier som er i en vanskelig livssituasjon. Dette er situasjoner hvor barnet eller foreldrene har behov for støtte og hjelp, for at barnet skal få sine omsorgsbehov dekket. Barneverntjenesten kan tilby og sette inn hjelpetiltak i familier som trenger det under paragraf 3-1 i barnevernsloven (Barnevernsloven, 2021, §3-1). Hjelpetiltak som tilbys og gis kan være å hjelpe forelderen med å øke sin foreldrekompetanse, det kan være kompenserende tiltak for mangler i omsorgen som gis barnet eller det kan være avlastning (Bufdir, 2023, barn med hjelpetiltak). Hjelpetiltak fra barneverntjenesten er i hovedsak basert på frivillighet og samtykke fra foreldrene og barn over 15 år, men hjelpetiltak kan også bli pålagt familien av barneverns- og helsenemnda hvis det vurderes at det er til barnets beste (Ibid).

Hvilken type hjelpetiltak som settes inn i en familie kommer an på hvilken type bekymring som foreligger for det enkelte barn eller unges omsorgssituasjon. Hjelpetiltak har som formål å bidra til positive endringer i barnets omsorgssituasjon. Et hjelpetiltak som er mye brukt i barnevernet er råd og veiledning (Christiansen et al., 2015, s.124). Det finnes få beskrivelser av hva råd og veiledning i barneverntjenesten skal være. Det er ulike måter og ved hjelp av forskjellig metodikk en kan gi råd og veiledning.

Det er ønskelig å bygge på forelderens ressurser og utvide kompetansen deres slik at forelderen selv i størst mulig grad kan ivareta sine foreldreoppgaver, uten at det må settes inn ytterligere hjelp (Ibid). Råd og veiledning er ofte rettet mot foreldre, barnet eller mot hele familien som en helhet.

PYC er en av veiledningsmetodene som blir tilbudt som hjelpetiltak under råd- og veiledning i flere og flere barnevern rundt om i Norge.

I løpet av 2021 var det totalt 41 789 barn som mottok hjelpetiltak fra barneverntjenesten (Statistisk sentralbyrå (SSB), 2023). 24 402 barn fikk hjelpetiltak i form av råd- og veiledning (Bufdir, 2023, barn med hjelpetiltak). 17 560 barn hadde hjelpetiltak som var rettet mot å styrke foreldreferdigheter, det vil si at hjelpetiltaket var rettet mot foreldrene (Ibid).

2.2 Parenting Young Children; en foreldreveiledningsmetode

Parenting Young Children, PYC, er et foreldreveiledningsprogram og en metode som ble utviklet ved Parenting Research Center i Australia (Thronsen & Young, 2015). I 2010 ble programmet oversatt til svensk, og i 2015 ble det oversatt til norsk språk og kultur. Første grunnkurs ble gitt i 2010 i Sverige, og i 2016 i Norge (Ibid). PYC er en metode som er utviklet for å passe til foreldre med kognitive vansker, og da primært med barn under 7 år.

Prinsippene i metoden er imidlertid egnet for å brukes på foreldre med barn i alle aldre. PYC bygger på et samarbeid med familiene hvor det er familien, sammen med PYC veileder, som setter mål for arbeidet. Metoden gjennomføres i hjemmet eller i det miljøet hvor foreldreferdighetene benyttes.

Formålet med PYC er å styrke foreldrekompetanse i praktiske foreldreferdigheter og i samspill med barnet (ibid).

Metoden er lagt opp på den måten at det gir retningslinjer for veiledning basert på kunnskap om kognitive vansker, og bygger på veiledningsprinsipper som legger til rette for læring utfra foreldrenes forutsetninger (Ibid). PYC egner seg godt for foreldre som trenger særlig tilrettelegging som følge av svikt i konsentrasjon eller minne som for eksempel hvis forelderens har ADHD, depresjon, er i krise, har opplevd traume, generelt mye stress i livet. PYC er en metode som er konkret, detaljert, går igjennom en ting av gangen, kan bruke bildestøtte, har fast struktur, benytter seg av sjekklister og huskelister, rollespill, video, andre hjelpemidler som hjelp og støtte for forelderens (Ibid).

I samtale med Anne Thronsen, prosjektleder for PYC Norge, informerte hun meg 07.10.2022 om at det per 31.08.2022 var sertifisert ca. 350 PYC- veiledere i Norge fra ulike yrker. Anne Thronsen har ikke noe tall på hvor mange av de sertifiserte som jobber i barneverntjenesten, men hun mente at det var overvekt som jobbet i barneverntjenesten. Hun formidlet også at det har vært og er økende interesse fra barnevernsfeltet. Anne Thronsen kan fortelle at de som er sertifiserte i PYC og som jobber i barneverntjenesten, jobber i ulike team og dermed har ulike roller og oppgaver i barneverntjenesten. Det vil si at ikke alle som er sertifiserte i PYC-metoden i barneverntjenesten jobber med foreldreveiledning. Noe som igjen kan bety at det heller ikke var et stort felt jeg med min nye problemstilling ønsket å forske på.

2.2.1 Hvem er foreldreveiledningsmetoden PYC for?

I Norge fødes det 525 barn hvert år av foreldre med lærevansker eller andre kognitive vansker som påvirker foreldrerollen (Tøssebro et al., 2014). Det innebærer at ca. 10 000 barn mellom 0-18 år i Norge lever med foreldre med kognitive vansker (Tøssebro et al., 2014). Disse tallene samsvarer godt med tilsvarende tall i Sverige (Bruno, 2012, Weiber, 2015). 30-50% av disse barna plasseres utenfor hjemmet (Tøssebro et al.,2014, Weiber, 2015). Omsorgen blir tatt i løpet av de første ett til to årene, rundt skolestart eller når barna er omtrent ti år (Tøssebro et al.,2014).

PYC som hjelpetiltak er en metode som skal være tilpasset foreldrenes funksjonsevne. Bruken av PYC som metode kan bli god dokumentasjon og synliggjøring på foreldrenes omsorgskompetanse.

Det finnes flere foreldreveiledningsmetoder som skal være tilpasset foreldre med kognitive vansker som for eksempel International Child Development Programme (ICDP) og «På

gulvet». Det som skiller PYC fra ICDP er blant annet at PYC ikke er et avgrenset kurs med generelle veiledningstema. PYC er tilpasset den enkelte ved at en lager personlige mål. PYC skiller seg fra «ICDP» og «På gulvet» ved at PYC tilbyr et oppsett for dokumentasjon av veiledningen. PYC er en metode som ved hjelp av tre læringsstrategier, som er lærende trening, rollespill og situasjonsveiledning, skal sikre forståelse og innlæring på en annen måte enn for eksempel ICDP eller «På gulvet» som ikke gjør dette. PYC bygger på Bandura sin sosiale læringsteori. Sosial læringsteori er en tilnærming som vektlegger kognitiv læring gjennom observasjon og andre kognitive prosesser, hvor det gjøres tilpasninger for personen som skal lære noe nytt. I sosial læringsteori går en ut ifra at mennesker er sosiale vesener og at læring dermed skjer i interaksjon med og i møte med andre, samt gjennom observasjon og imitasjon (Bandura, 1994).

Metoden PYC skal ta utgangspunkt i hvordan forelderen lærer best, og er en metode hvor foreldrene får svaret på hvilken måte som er «riktig måte» å utføre en ferdighet på. I manualen kalles dette «lærende trening». Ferdighetene jobbes videre med ved hjelp av de andre læringsstrategiene rollespill og situasjonsveiledning. Undervisningsmateriell som bildestøtte, bruk av video, sjekklister, apper og så videre, er et viktig supplement til læringsstrategiene. Generalisering av ferdigheten, at foreldrene bruker ferdigheten i andre situasjoner og sammenhenger, er et mål i veiledningen.

Det legges stor vekt på veilederens rolle og ansvar. Å tydeliggjøre roller, hjelpe familien med å lage konkrete mål, utarbeide arbeidsplan, ramme inn veiledningen og tilpasse materiell og læringsstrategier som brukes i veiledningen, er veileders sentrale oppgaver.

Veiledningen skal i hovedsak gjennomføres i hjemmet eller der hvor foreldreferdigheten skal brukes. Hensikten med PYC som foreldreveiledningsmetode er å styrke og videreutvikle foreldrenes foreldreferdigheter samt kompetanse i praktiske ferdigheter og i deres samspill med barnet.

Kombinasjonen av veilederens rolle, læringsstrategier og undervisningsmateriell gjør PYC egnet som en foreldreveiledningsmetode for foreldre med kognitive vansker.

Foreldrene i målgruppen for PYC er ofte foreldre som kan være litt «seine» i respons, har lite utdanning og omtales også som «the hidden majority» (Edgerton, 2001, Llewellyn et.al., 2010).

Kognitive vansker kan gi utfordringer med læring, hukommelse, konsentrasjon, språk, planlegging og/eller igangsetting, kontroll av handlingsimpulser, mentalisering, rom/retningsforståelse og utholdenhet. Her er det store individuelle forskjeller. De kan ha problemer med å planlegge i forhold til tid, og de kan ofte komme for sent. Deres utfordringer med rutiner kan gjøre at de kan streve med å følge opp avtaler med barnehagen, skolen eller barneverntjenesten. Hjemmet deres kan oppleves kaotisk da de kan ha utfordringer med å holde orden og ha rutiner for renhold. Det kan ofte forekomme utydelige grenser, struktur og rutiner for barna.

I PYC legges det vekt på å vise fremfor å snakke, det jobbes med enkle og konkrete mål, det brukes et enkelt språk, det sjekkes ofte for forståelse og det øves på ferdigheter. Derfor er PYC også en egnet metode for veiledning av foreldre med språkvansker/annet morsmål (Thronsen & Young, 2015).

2.3 Litteratursøk

Jeg har gjort søk på ulike databaser som Google scholar, Oria og Google. Jeg har søkt på ulike masteroppgaver med samme temaer for å finne funn og jeg har spurt Anne Thronsen, prosjektleder for PYC Norge, om ny forskning på feltet.

Jeg har søkt på de norske ordene; foreldreveiledning, PYC, hjelpetiltak i barneverntjenesten, foreldre med kognitive vansker, familieveileder. Jeg har også søkt på tilsvarende ord på engelsk. Jeg søkte på de hver for seg og prøvde på ulike varianter hvor jeg satt de sammen. Det jeg fant var et lite utvalg. Det kan virke som om dette er et felt det er lite forsket på. Jeg fant noe utenlandsk litteratur, og da i hovedsak fra Australia, USA og Sverige. Etter å ha gjennomgått disse artiklene fant jeg ut at de ble litt på siden av hva jeg ønsket å forske på. Jeg fant dog enkelte studier som var gjort i Australia hvor funnene visste at stress og situasjoner av uro minsket for foreldre som hadde gjennomført PYC foreldreveiledning (Mildon et al., 2008). Foreldre fortalte om økt selvtillit, økt tilfredshet i sin foreldrerolle og hvor barns uhensiktsmessige atferd ble redusert (Ibid). Familiene meldte om å ha det bedre sammen og at kommunikasjonen hadde bedret seg (Ibid). Generelt opplevde de familiene som deltok i studien at de var fornøyde med metoden og at de tenkte at metoden var nyttig for dem for å utvikle sine foreldreferdigheter (Ibid).

Starke et al. (2013) viser til en svensk studie hvor foreldreveilederne meldte at de opplevde at PYC legger til rette for å jobbe med familier ut ifra et empowerment perspektiv, mindre misforståelser mellom veileder og foreldre, lettere å vise til hva forelderen får til og hva den strever med og at PYC øker foreldrenes bevissthet rundt temaene omsorg og samspill med barnet sitt. En annen svensk studie (McHugh & Stark, 2015) viser til at foreldreveilederne mente de hadde økt kompetanse for å gi bedre veiledning til foreldre med intellektuelle utfordringer, de opplevde PYC og hvordan metoden er lagt opp som nyttig og effektiv. Foreldreveilederne opplevde at PYC hjalp dem med å kunne følge foreldrene og deres tempo, de hadde mulighet til å være mer fleksible i måten de arbeidet på med foreldrene og syntes det fungerte godt med å gi foreldrene positiv og korrigerende tilbakemeldinger underveis i arbeidet (Ibid).

Forskningen fra USA gikk på hvor mange barn som ble flyttet grunnet at foreldrene blant annet hadde kognitive vansker. Da barnevernssystemet i USA er noe annerledes enn barnevernssystemet i Norge samt at jeg ikke ønsket å forske på om barn av foreldre med kognitive vansker blir flyttet oftere ut av hjemmet, gikk jeg bort ifra denne forskningen. Ut ifra forskningen i Sverige virket det som om Sverige benyttet PYC på en litt annen måte enn vi gjør her i Norge. Det benyttes gjennom sosialtjenesten hvor de har andre rammer og vilkår enn for eksempel barneverntjenesten i Norge har i forhold til hvilke type oppfølging de kan få og på hvilken måte. Jeg fant noen masteroppgaver som var skrevet om foreldre med kognitive vansker og barnevernet, men det var med et litt annet fokus enn hva jeg hadde tenkt for min oppgave.

Norges tekniske- og naturvitenskapelige universitet med Tøssebro et. al. skrev i 2014 en rapport som jeg har omtalt i min masteroppgave. Denne rapporten tar for seg foreldre med kognitive vansker i møte med barneverntjenesten. Jeg fant også en rapport skrevet av prosjektleder for PYC Norge, Anne Thronsen, og hennes kollega Ellinor Young. Den omhandler i hovedsak oversettelsen av PYC til norsk kultur og språk, og dermed bruk i norsk kontekst (Thronsen & Young, 2015).

I min masteroppgave har jeg også omtalt en artikkel skrevet av Kathrine Søreide Hatteberg (2020) i Fontene. Dette er en artikkel hvor forfatter setter fokus på et stigma mot foreldre med kognitive vansker i barneverntjenesten, og konkluderer med at barneverntjenesten burde bli bedre på å hjelpe og legge til rette for disse foreldrene (Hatteberg, 2020).

De masteroppgavene jeg fant som var av interesse i forhold til min oppgave omhandlet i hovedsak hvordan barneverntjenesten møter foreldre med kognitive vansker.

Masteroppgaven til Steinar Vikholt «fra å dytte til å dra» omhandler maktperspektivet i veiledning gjort i barnevernet med kognitivt svake foreldre, mens Ida Brask Gundersen sin masteroppgave «kognitivt svake foreldre i barnevernet» tar for seg hvordan barnevernsansatte erfarer barneverntjenesten i møte med kognitivt svake foreldre.

Av all litteratur jeg har gjennomgått har rapportene til Thronsen og Young (2015) og Tøssebro et al. (2014) vært mest relevante for min oppgave. Rapportene til Thronsen og Young (2015) og Tøssebro et al. (2014), samt artikkelen til Hatteberg (2020), tar henholdsvis for seg bruken av PYC i Norge, og mangelen på tilpasset hjelp til foreldre som får hjelpetiltak gjennom barneverntjenesten, noe som er relevant for min oppgave. I Tøssebro et al. (2014) undrer de seg om PYC kan være en metode som er nyttig som hjelpetiltak for foreldre med kognitive vansker i barneverntjenesten, noe jeg også lurer på og som jeg håper å få noe mer svar på i funnene mine.

3. Teoretiske perspektiver

Hvilket teoretisk perspektiv en benytter seg av gir føringer for hvordan man velger og ønsker å se et fenomen. Ulike teoretiske perspektiver vil gi forskjellige måter å betrakte et fenomen på (Johannessen, Tufte & Christoffersen 2010, s. 47). Valg av teorier vil påvirke hvilken innsikt og oversikt man får av fenomenet som forskes på. Teorier kan da styre forskerens oppmerksomhet, da man ser fenomenet i lys av valgt teori. I dette kapittelet vil jeg presentere teoretiske perspektiver som implementering, makt, kommunikasjon og relasjon i møte med makt og avmakt, stereotypier og fordommer, salutogenese og sense of coherence, før jeg avslutter med brukermedvirkning. Dette er begreper som jeg opplever er relevant for å belyse studiens problemstilling og funn.

3.1 Implementering

PYC som foreldreveiledningsmetode er en relativt ny metode innen hjelpetiltak i barneverntjenesten. For at nye metoder skal integreres som en del av praksisen er det viktig å ha en plan for implementering. Jeg vil derfor gjøre rede for det teoretiske begrepet implementering og begrunne hvorfor det er aktuelt for min oppgave.

Det finnes mange ulike måter å definere begrepet implementering. En av disse måtene er å forstå implementering som prosessen der en idé blir en del av en praksis i en virksomhet (Sundell & Soydan, I: Roselius & Sundell 2008). Den kompliserte konkretiseringsfasen når forskning, visjoner og idéer skal omsettes til praksis kalles implementering. Dette er for eksempel når en ny metode skal innføres i en virksomhet. Det må være et ønske om endring fra virksomheten praksisen skal endres, og det er viktig med kunnskap om ulike metoder som finnes og hvilke av disse som fungerer, som er den vitenskapelige evidensen, og til hvilket formål de skal benyttes (ibid).

Noe som er viktig i implementeringsarbeid er at ledere og medarbeidere er samkjørte i endringene som skal skje, og at de medarbeiderne er inkludert i forandringsarbeidet. Dette for at både ledere og medarbeidere kan følge prosessen sammen. På denne måten blir medarbeiderne «eiere» av metoden, og det blir lettere at de føler engasjement og kan bli ambassadører (ibid.).

Å implementere en ny metode i en organisasjon krever både samarbeid og forankring (ibid). Det er ikke et prosjekt en vil klare alene. Det er derfor viktig at både medarbeiderne og ledelsen er klar over hva en implementering av akkurat denne metoden innebærer. Det finnes ulike måter å implementere på. Fixsen et al. (2005) presenterer en modell som er brukt mye i forhold til implementering. Dette er en metode, som gjennom de seks stadiene, fører deg stegvis gjennom en prosess.

I en implementeringsprosess presenterer Fixsen et al. (ibid) seks faser:

- Utforskning og tilpasning
- Programinstallasjon (metodeopplæring/grunnopplæring)
- Første implementering
- Full drift
- Innovasjon
- Bærekraftighet (ibid, s. 15, fritt oversatt)

Jeg vil nå ta for meg hver av fasene og overføre de til mitt forskningsprosjekt.

Fase 1: Utforskning og tilpasning

I denne fasen vil en se på og gjøre en vurdering av virksomhetens behov og eksisterende praksis, det vil si metodene som allerede i dag brukes, og så utforske om PYC kan være riktig valg av ny metode. Det er viktig å kartlegge virksomhetens eksisterende ressurser, som for eksempel antall ansatte, tidsbruk og økonomi. Underveis i denne fasen må det gjøres en beslutning om å fortsette prosessen med implementering av metoden eller ikke (ibid).

I forhold til PYC og implementering i barneverntjenesten så er det viktig at ledelsen og medarbeideren som vil bli sertifisert i PYC er klar over bruksområdet, og forholdene til å kunne benytte PYC som metode i hjelpetiltakssammenheng. Er det behov for metoden, har barneverntjenesten nok ressurser som i ansatte, tid og økonomi?

Fase 2: Programinstallasjon, selve metodeopplæringen

I denne fasen har det blitt bestemt at PYC skal implementeres i virksomheten. Det blir dermed viktig i denne fasen å lage en oversikt og plan for blant annet ressurser, økonomi og praktisk gjennomføring. Eksempler på ressurser kan være utstyr og materiell som for eksempel mulighet for å bruke video i veiledningen. Det blir også et spørsmål om virksomheten har nok ansatte for å gjennomføre opplæring. Hvor mange ansatte skal ha opplæring? Hvem skal følge opp og sikre kvaliteten på opplæringen? Trengs ytterligere støtte eller midler til opplæringen? (ibid.).

Fase 3: Første implementering

Med implementering betyr det at en endring vil skje. Endring kan oppleves som dramatisk for de som er involvert, og implementering trenger ikke nødvendigvis skje i hele virksomheten på lik tid. Det er på ulike nivåer endring kan foregå, som for eksempel i organisasjonell kapasitet og på forskjellige ferdighetsnivåer. Noe som kan kreve opplæring, bearbeiding som kan ta tid og selve utførelsen i praksis. Endring kan føre til ubehag, motstand og kanskje frykt for forandring hos de ansatte. Det kan være mer behagelig å opprettholde nåværende praksis enn å skape endring og endre praksis. I løpet av dette stadiet vil det være naturlig å starte å teste metoden i praksis (ibid.). I denne fasen vil grunnopplæringen bli gjennomført og medarbeiderne vil etter grunnopplæring starte å prøve seg på metoden i praksis.

Fase 4: Full drift

I denne fasen i prosessen starter metoden å bli en godtatt praksis i organisasjonen. Metoden vil bli en innarbeidet del av organisasjonen. Det er her ønskelig at en er så metodetro som mulig, at en oppnår resultater som en streber etter ved å innføre metoden (ibid.).

I denne fasen har medarbeiderne, som har fått grunnopplæringen i PYC, begynt å praktisere PYC og de gjennomfører metodestøtte.

Fase 5: Innovasjon

Det er anbefalt at en er så metodetro som mulig for så å tilpasse og utvikle videre ut ifra hva en har erfart med bruken av metoden. Innovasjon innebærer denne suppleringen av utvikling, tilpasning og nye ideer. Ved å tilpasse metodebruken til virksomheten som den skal brukes i, og for de som skal bruke den, vil en kunne oppnå en bedre tilpasset metode. Dette betyr dog ikke at en skal lage en «ny» metode, en skal fremdeles være metodetro til programmet til metoden (ibid.). I denne fasen har medarbeiderne gjennomført metodestøtte og forhåpentligvis gjennomført ett helt PYC- løp. Et helt PYC- løp vil si at medarbeideren har fått brukt PYC- metoden fra start til slutt.

Fase 6: Bærekraftighet

Fra to til fire år er tidsperspektivet en implementeringsperiode kan vare. Det er essensielt at virksomheten har ansatte som skal benytte seg av metoden som er trygge på metoden, og at de føler seg og er kompetente. En viktig grunn til dette er for å sikre seg at metoden blir opprettholdt om det skulle forekomme utskiftninger i personalet. I denne fasen er målet å videreføre metoden i virksomheten (ibid.). I denne fasen er det viktig at det er nok medarbeidere som kjenner trygghet i metoden og at det er nok medarbeidere som kan metoden slik at de kan støtte seg på hverandre.

En artikkel ble skrevet av Blome et al. (2010) som omhandlet ulike utfordringer som kunne oppstå ved en organisasjon ved å implementere tilknytningsbaserte praksiser til barneverntjenesten i USA. Selv om PYC ikke er en tilknytningsbasert metode og Norge på mange måter er annerledes enn USA, fant jeg likevel mye av det som er skrevet relevant for min oppgave. I artikkelen skrives det blant annet om Rogers (2003, I: Blome et al., 2010), og

hans «diffusjon av innovasjonsteori». Det fremkommer fem punkter som er sentrale i forhold til min forskning og for implementering av PYC som metode i barneverntjenesten:

- **Observerbarhet:**

Hvordan er resultatet av metoden åpenbar for de som er involvert i bruken av metoden og for andre?

- **Relativ fordel:**

På hvilken måte er metoden bedre enn den nåværende praksis eller metoder som allerede er i bruk?

- **Kompleksitet:**

På hvilken måte kan metoden oppfattes som vanskelig å bruke og forstå eller er den brukervennlig og enkel å bruke?

- **Forenelighet:**

På hvilken måte oppfattes metoden å være i samsvar med tidligere erfaringer, eksisterende verdier og eksisterende holdninger i virksomheten?

- **Utprøvbarehet:**

På hvilken måte metoden kan prøves ut i liten skala eller i et begrenset omfang. Er metoden et kortvarig prosjekt eller satses det på varig praksis? (Blome et al., 2010).

Implementeringsarbeid tar tid, og i implementeringen av PYC vurderes metodestøtten, som gis etter grunnkurset, som grunnleggende for at PYC veiledere skal gis mulighet til å være kunnskapsbærere og anvende metoden riktig.

3.1.1 Stadier i profesjonell utvikling

Metodestøtten er en del av opplæringen for å bli sertifisert PYC- veileder. Den skal sikre PYC-veilederes kompetanse om PYC slik at programmet implementeres i virksomheten som den skal brukes i. Teorien for metodestøtten bygger på Bertha Reynolds modell. Bertha Reynolds modell sier noe om familieveilederens omstillingsprosess i møte med implementering av en ny metode. Denne modellen redegjør for de ulike utviklingsstadiene i profesjonell læring (Bandler, 1979; Freedberg, 2016) gjennom 5 stadier:

Stadiet 1; Selvsentreringsstadiet

Stadiet 2; Bære eller briste- stadiet

Stadiet 3; Forståelse av situasjonen uten evne til å handle utfra forståelsen

Stadiet 4; Evne til å både forstå og handle utfra situasjonen

Stadiet 5; Evne til å formidle egen kunnskap og erfaring

Disse stadiene viser hvordan profesjonelle gjennomgår ulike stadier i en læringsprosess når de skal tilegne seg ny kunnskap som skal implementeres i egen praksis og hva disse stadiene inneholder. Under de ulike stadiene beskrives det hva stadiene inneholder, noe som gjør det mulig å forstå og følge PYC- veilederen gjennom ulike stadiene av deres læringsprosess, og en kan dermed reflektere over hvor i den faglige utviklingen PYC-veilederen er.

Stadiet 1: Selvsentreringsstadiet

PYC-veilederen kan i første stadiet oppleve en følelse av usikkerhet, og de kan oppleve motstand til å utføre oppgaven. En følelse av at oppgaven er altfor stor og omfattende er ikke uvanlig for PYC- veilederen, og de kan være usikre, være i tvil til metoden og de kan kjenne på en utilstrekkelighet. Fokus deres i dette stadiet blir å vurdere om de har lært det som er nødvendig i grunnopplæringen. PYC- veilederne kan kjenne på en usikkerhet om de noensinne vil kunne bruke metoden. Dette kan resultere i at PYC- veilederne fokuserer mer på oppgavene enn på foreldrene, og i stedet for å begynne å bruke PYC i arbeidet med foreldre, sier de at de ikke finner noen familier hvor PYC kan brukes. En annen måte de kan håndtere usikkerheten på er ved å søke mer kunnskap om PYC ved for eksempel fordype seg i PYC- manualen, og på den måten begynner å benytte seg av PYC. I dette stadiet kan også andre strategier brukes som for eksempel ved at PYC- veilederen vil prøve metoden på flere forskjellige foreldre samtidig og i saker hvor utfordringene er mange og komplekse. PYC kan også i dette stadiet blandes med metoder som PYC- veilederen kan fra før. Dette kan føre til at de tar på seg urimelig store oppgaver, og at PYC- veilederne blir noe ukritiske til sine egne prestasjoner. Arbeidsmetoden kan på denne måten bli utviklet på et overfladisk vis, og PYC-veilederen vil oppleve utfordringer med å utdype sin kunnskap om PYC.

Stadiet 2: Bære eller briste- stadiet

I dette stadiet vil PYC- veilederen bruke tid på å lære seg så mye som mulig. Kompetansen til PYC- veilederen er fortsatt begrenset i denne fasen, men PYC- veilederen vil forsøke å nærme seg programmet i større grad enn i de foregående stadiene. I dette stadiet vil selvsentreringen avta. I dette stadiet begynner PYC-veileder å rette fokusere mer på selve

metoden og foreldrene. PYC- veilederen vil i større grad kunne vise evne til kritisk refleksjon og kunne observere mer nyansert.

Det som illustrerer hvor PYC- veilederen er egen læringsprosessen kan demonstreres ved metaforer som «*nå får det stå sin prøve*», «*nå må det bære eller bryte*» eller «*synk eller svøm*». Usikkerheten er til stede, men den stopper ikke PYC- veilederen.

Stadiet 3: Forståelse av situasjonen uten evne til å handle utfra forståelsen

I løpet av dette stadiet kan PYC- veilederne kjenne på mer ro og føle seg mer produktive. De vil i dette stadiet klare å gå mer i dybden med hensyn til ferdigheter og kunnskaper i metoden. PYC-veilederen klarer å forklare og beskrive situasjoner og forhold som passer med det som er beskrevet i tidligere teorier og forskning gjennom PYC-utdanningen. Men PYC- veilederen har i dette stadiet fremdeles ikke fullt ut integrert bruken av metoden med teoretisk kunnskap. PYC- veilederen forsøker å systematisk bruke metoden, og i dette stadiet vil det være en kortere avstand mellom ferdigheter og problemforståelse. PYC-veilederen har også en større evne til å kunne reflektere over egen rolle i samarbeidet med foreldrene og klarer å større grad å se seg selv og egen praksis. Usikkerheten som har vært gjeldene i de tidligere stadiene er fortsatt til stede, men denne usikkerheten oppleves som noe mer realistisk og rasjonell enn tidligere. Dette stadiet er det stadiet som PYC- veilederne kan komme tilbake til når de opplever at kunnskapen og forståelsen deres ikke er nok.

Stadiet 4: Evne til å både forstå og handle ut ifra forståelsen

Dette er stadiet som er av stor viktighet og betydning for PYC- veilederen. Her vil PYC-veilederen kunne utvikle ferdigheter i arbeidet med metoden. PYC-veilederen vil i dette stadiet klare å innlemme forståelse sammen med empati. Det er også større åpenhet hos PYC- veilederen for å vurdere egen påvirkning i møtet med foreldrene, og for å kunne reflektere over sine egne holdninger i samarbeidet med foreldrene.

Stadiet 5: Evne til å formidle egen kunnskap og erfaring

PYC- veilederen vil i dette stadiet klare å formidle og lære andre om hvordan PYC brukes som metode og hvordan metoden er strukturert. PYC- veilederen vil kjenne på en trygghet i forhold til å bruke metoden. PYC som metode er integrert som andre metoder PYC-veilederen kan.

3.2 Makt

Makt kan defineres på mange ulike måter (Dahl, 2013, s. 125). Den tyske sosiologen Max Weber ser makt som aktørers bevisste makt over andre aktører. Weber definerer makt som: «Evnen til, innenfor rammene av en sosial relasjon, å få igjennom ens egen vilje, på tross av motstand, og uansett på hvilket grunnlag denne evnen hviler på» (Weber, sitert i Hansen, 2017, s. 81-82).

En fransk filosof, psykolog og teoretiker ved navn Michel Foucault mener at makt ikke er noe som er statisk og endelig, det vil si at makt er noe som endrer seg og beveger seg mellom mennesker (Hansen, 2017). Foucault mener at makten gjennom tidende har gått fra å være synlig til å bli «usynlig». At det ikke nødvendigvis snakkes om, at makt er «subtilt», at det bare «er sånn» (Dahl, 2013). Mennesker påvirker og påvirkes gjennom samfunnet (Dahl, 2013, s. 128) Slik Foucault ser det er det nå subjektene som er synlige, men den som utøver makten mer usynlig. Dette har igjen ført til at profesjonsutøvere vil gjennom sin kunnskap sitte på en enorm makt (Aakvaag, 2008). Denne makten blir dermed skapt mellom mennesker gjennom relasjon (Dahl, 2013). Makt er dermed ikke nødvendigvis noe dårlig, men det er viktig å være bevisst og ha åpenhet om hvordan maktforholdet er og hvorfor.

Det finnes ulike former for makt. De jeg har valgt ut som jeg mener har aktualitet for min oppgave er sosial makt, definisjonsmakt, organisasjonsmakt og språkmakt (Dahl, 2013).

Sosial makt sier noe om hvordan status i samfunnet, hvilket yrke du har, kjønn, alder og hvilken rolle du har påvirker i kommunikasjon med andre (Dahl, 2013, s. 126). En familieveileder har makt i form av sin kunnskap om faget og gjennom rollen som den som skal veilede en annen.

Den som innehar definisjonsmakt er den som definerer betingelser og rammer for meninger, prioriteringer og hva en skal se bort ifra (ibid). Det er den som setter premissene for hvilken definisjon som er den gjeldene.

I organisasjonsmakt er det organisasjonen som bestemmer de som tilhører organisasjonens muligheter for frie valg og muligheter (Dahl, 2013, s.127). Det kan være klare retningslinjer og føringer for ansatte og som sier noe om hvordan de skal utføre arbeidet sitt (Ibid).

Den personen som behersker språket på best måte som er gjeldene i den konteksten det brukes innehar språkmakten. Selv om den andre parten har meninger og synspunkter vil den med best språkkunnskapers føringer og meninger bli gjeldene (Dahl, 2013).

Dette er noen av begrepene som kan vise til hva som ligger innen strukturell makt. Strukturell makt sier noe om i hvilken kontekst og strukturer maktformer påvirker i kommunikasjonssituasjoner (Dahl, 2013, s. 128). Foucault er opptatt av hvordan strukturene i samfunnet er med på å forme og påvirke hvordan mennesker forståelse og omgang av seg selv og andre (Ibid). Det er i kommunikasjonen mellom mennesker makten praktiseres.

3. 3 Kommunikasjon og relasjon møter makt og avmakt

Gregory Bateson er en mer sirkulær forståelse av kommunikasjon som innebærer et mer sirkulært samspill mellom mennesker. Her ble begrepet feedback sentralt. Dette begrepet sier noe om at mennesker inngår i gjensidig kommunikasjon med andre, hvor det foregår en aktiv transaksjon hvor en mottar og deler informasjon med andre (Frøyland, 2017). Det sirkulære samspillet mellom mennesker påvirker hvordan feedback fra en person påvirker feedbacken som gis tilbake. Dette kalles en «feedback loop» da dette er noe som skjer kontinuerlig (Frøyland, 2017, s.17). Dette viser til hvordan mennesker påvirker hverandre gjennom kommunikasjon. Kommunikasjonsteori sier derfor noe om hvordan mennesker forstår hverandre og påvirker hverandre (Frøyland, 2017).

Bateson var opptatt av all erfaring er subjektiv, og at mennesker konstruerer vår egen virkelighetsforståelse (Jensen & Ulleberg, 2017, s. 64).

Siden kommunikasjon skjer i samhandling med andre, er begrepet relasjon nært knyttet til begrepet kommunikasjon. Dette kommer av at all kommunikasjon skjer i relasjonelle forhold. Kommunikasjon og relasjon må alltid ses i sammenheng, da det ene begrepet ikke utelukker det andre (Jensen & Ulleberg, 2019, s.25).

«Kommunikasjonsperspektivet handler om relasjoner. Det handler om forholdene mellom mennesker, mellom mennesker og de situasjoner de er i og mellom våre erfaringer og vår forforståelse av disse erfaringene» (Jensen & Ulleberg, 2019, s. 26)

Relasjon til familien en skal hjelpe er viktig når en er familieveileder i barneverntjenesten. I denne sammenhengen gjelder det relasjon til foreldrene som en skal samarbeide med for å

skape endring og utvikling. Det verbale språket blir sentralt når det gjelder kommunikasjon som foregår i relasjonelle forhold. I kommunikasjon mellom mennesker er det ikke kun det verbale språket som uttrykkes. Det er kommunikasjon på flere ulike nivåer og måter. I møter hvor den ene er en hjelper, og den andre er en mottaker av hjelp kan en si at forholdet dem imellom er asymmetrisk (Dahl, 2013, s.77). I disse situasjonene er det viktig at den som er hjelper forvalter makten som ligger til sin rolle. Det er også viktig at den sterke ikke undervurderer eller tar fra den en hjelper muligheten til å mobilisere egne ressurser (Ibid). Makt og avmakt kan komme til uttrykk på flere måter i en kommunikasjonssituasjon (Dahl, 2013). Motsatsen til makt er avmakt. Følelsen av avmakt kan komme av maktesløshet og ikke kunne påvirke på egen livssituasjon (Dahl, 2013). Ved avmakt er en avhengig av andre. Det kan bety at andre kan ta avgjørelser som kan ha store konsekvenser for eget liv hvor en ikke har påvirkningskraft (Dahl, 2013, s.128).

Makt er ikke utelukkende noe negativt. Den makten du har, som for eksempel familieveileder, kan påvirke den du snakker med på ulike måter. Det kommer an på hvilke ord dere bruker i deres kontakt, hva dere snakker om og hvilken kontroll du eller den du møter har over situasjonen (ibid, s.230). Den som sitter med makten har mulighet til å hva den andre som ikke har makten tror, gjør og hvordan den andre handler (Ibid). Den som sitter med definisjonsmakten setter standard for hva som er godttatte normer for hvordan en ter seg, hva en sier, hva en gjør og kanskje også hvilke tanker den andre har.

I relasjonen mellom en forelder og en familieveileder vil en normalt sett strebe etter et samarbeid og likeverd, til tross for dette idealet kommer en ikke unna at relasjonen ikke vil være fri for at en part har mer makt. Familieveilederen vil gjennom språk, kunnskapen opparbeidet gjennom studier, erfaring innen feltet som gir kompetanse og i kraft av sin formelle posisjon, inneha mer makt enn forelderen (Frøyland, 2017, s.85). I barneverntjenesten møter familieveilederne mennesker som er sårbare, og hvor deres utfordringer kan være sammensatte og komplekse. Det er viktig å utøve makten med varsomhet. Makten skal utøves i tråd med ulike sosialfaglige verdier, menneskerettigheter og under etiske retningslinjer som innebærer å blant annet ha respekt for ulikheter (Ibid).

Barneverntjenesten skal ut ifra lovmessige, økonomiske og forskriftsmessige grunnlag forvalte makt på en god og etiske måte. Hvordan barneverntjenesten gjør vurderinger i sitt arbeid, bestemmer hvilke hjelpetiltak som tilbys og hvilke rutiner de har for å skulle

samarbeide og passe på at det blir lagt til rette for brukermedvirkning, blir regulert av den strukturelle og den institusjonelle makten. Ansatte i barneverntjenesten innehar en god del ansvar da de tar skjønnsmessige avgjørelser som vil ha ulike utfall for familiene. Det er den strukturelle makten som gir retningslinjer for hvordan barnevernfaglig praksis skal utføres. Selv om barnevernsansatte tar en del skjønnsmessige vurderinger i sitt arbeid så foreligger det lovverk, ulike forskrifter samt retningslinjer de må forholde seg til (Jensen & Ulleberg, 2019, s. 184- 185). Disse kan tolkes ulikt av barnevernstjenestene og det vil derfor forekomme ulikheter i praksis hos barneverntjenestene, og tilbudet om hjelp til familiene vil derfor variere (Ibid).

kommunikasjonsteoretiker som utarbeidet en kommunikasjonsteori som alternativ til den lineære årsak- virkning modellen hvor kommunikasjon omhandlet at kommunikasjon var formidling av informasjon fra en person til en annen. Noe som hadde vært en framtreddende teori fram til nå (Jensen & Ulleberg, 2017, s. 63). Hans forslag var en

3.2.1 Maktforhold knyttet til foreldreveiledning

«Veiledning skal ikke bare være en slags intern lek som følger en viss struktur og noen bestemte regler. Veiledning har en offisiell side; den koster penger og spiser av verdifull arbeidstid. Den må dessuten forplikte, være produktiv og gi resultater» (Bachke, 2000, s. 144)

Betegnelsen veiledning blir ofte brukt på ulike typer samtaler i ulike settinger (Ulleberg & Jensen, 2017, s. 17). Veiledning kan gis individuelt eller den kan gis i gruppe. Det finnes mange forskjellige typer veiledning, og de kan foregå innenfor en rekke profesjonsfelt og arbeidsområder (Ulleberg & Jensen, 2017). I min oppgave skal jeg ta for meg foreldreveiledning som utføres innenfor rammene i barneverntjenesten. Foreldreveiledning er for foreldre som har støtt på utfordringer og påkjenninger i sitt foreldreskap og i familielivet. Foreldreveiledning skal gis som hjelp og støtte til forelderens for deres omsorgsrolle.

I en veiledningssetting kan maktbalansen være uklar og skjult, eller den kan være formel og entydig definert (Lauvås & Handal, 2014, s. 232). Maktforholdet mellom veileder og forelder i barnevernssammenheng er i utgangspunktet skjevt. En veileder skal være både hjelper og en som vurderer hva som er «godt nok» av forelderens.

En veileder i barnevernet, som er i en formell posisjon og dermed har noen rammer innenfor dette, kan påvirke maktbalansen og nyansere maktforholdet ved at veilederen er bevisst hvem som snakker mest, at den som blir veiledet blir hørt, forstått og blir gitt reel medvirkning (Lauvås & Handal 2014, s.232). I mange veiledningssituasjoner kan det komme historier om avmakt, om det å ikke ha kontroll og å føle på en rådløshet over egen livssituasjon. I veiledning skal det være mulighet til å kanskje kjenne på en følelse av å få igjen makt over egen situasjon. Et av målene med veiledning er å styrke forelderen. Det at veileder og forelder har en ulik maktbalanse kan endres underveis ved å styrke forelderen i veiledningsløpet. Som veileder er du nødt til å være bevisst egen maktposisjon som ligger til rollen og i rammene til barneverntjenesten.

3.3.2 Stereotypier og fordommer

Stereotypier betyr at visse grupper mennesker blir gitt spesifikke karakteristikk grunnet at de har enkelte fellestrekk (Dahl, 2013, s.66). Hvis vi hører gjentatte karakteristikk om visse grupper mennesker over tid kan vi lett tro at de er korrekte. Stereotypier er med andre ord antagelser om en sosial gruppe mennesker (Dahl, 2013, s.67). Det som er med stereotyper er at de lett blir gjeldene og uforanderlige, de kan bli til sannheter og de kan bli selvoppfyllende profetier (Ibid). Begrepet stereotypier er negativt ladet. Men i dagens samfunn er det også nyttig med stereotypier. Vi sorterer det meste i dagens samfunn. Det samme gjelder for mennesker. Kategorier kan være forenklerende. Stereotypier kan være nyttig og skadelig, det kommer an på hvordan de benyttes (ibid). Ved å være bevisst og analysere stereotyper vi kommer over vil vi få mer innsikt i den gruppen vi eventuelt kategoriserer (Ibid).

Et begrep som ligger tett opp mot stereotypier er fordommer. Fordommer er stereotyper som har blitt fastsatt. Det ligger en stor grad av forutinntatthet i begrepet. Skulle våre fordommer bli utfordret så skal det mye til for mennesker å endre oppfatning. Det er lettere og tryggere å holde seg til de oppfatningene man kjenner til (Dahl, 2013, s.69). Dette er en holdning som ikke fremmer mellommenneskelig forståelse eller kommunikasjon. Forskjellen mellom stereotypier og fordommer er at stereotypier er en oppfatning som kan endres, mens fordommer er en holdning som motsetter seg muligheten for endring (Ibid).

Det er å anta at det foreligger en del fordommer i Norge 2023 om foreldre med kognitive vansker og utfordringer. Noe jeg stadig har erfart selv i jobbsammenheng og når jeg skulle

forsøke å få informanter til masteroppgaven. Det finnes en forestilling om at voksne mennesker med kognitive vansker er barnlige, er i behov av mye hjelp fra andre, med lite opplæringspotensiale, at de vil streve med og kanskje ikke være kompatible med ansvaret som følger med å være foreldre.

Llewellyn, Traustadottir, McConnell og Sigurdjondottir (2010) har kategorisert foreldre med kognitive vansker og utfordringer. De har delt inn i 3 ulike grupper av foreldre som har kognitive utfordringer.

Den første gruppen av foreldre er de som har vært innom en institusjon. De bor nå i en kommune hvor det er spørsmål og utfordringer knyttet til deres foreldreferdigheter og foreldrepraksis, og om det er tilfredsstillende nok.

Den andre gruppen foreldre har gjennom hele livet mottatt ulike former for hjelp og støtte fra det offentlige. De har dog ikke vært på en institusjon.

Den tredje gruppen går under kategorien «hidden majority» og er foreldre med kognitive vansker. Dette er personer som har fra milde og til på grensen til kognitive begrensninger (Llewelyn et al., 2010, s. 3). Foreldre i denne gruppen er foreldre som lett kan «gli under radaren». Det kan være utfordrende å fange opp med mindre en ikke har kunnskap og bevissthet rundt hva det innebærer og hva det kan bety at noen har kognitive funksjonsnedsettelse, som jeg i oppgaven omtaler som kognitive vansker.

3.4 Salutogenese og sense of coherence

Aaron Antonovsky, en medisinsk sosiolog, arbeidet over lengre tid med å forstå menneskers plager og sykdommer sett i et samfunnsperspektiv (Eide et al., 2008). Det å forstå den bakenforliggende årsaken til menneskers sykdom har tradisjonelt vært vektlagt innen medisinen og psykologien (Eide et al., 2008). Dette kalles en patogenisk tenkemåte.

Antonovsky oppdaget at det var forskjeller mellom mennesker på hva de tålte av ulike belastninger og omstendigheter, og hvordan dette ga seg til uttrykk hos dem. Dette er en salutogenisk tankegang. Ved å fokusere på det som skaper helse og på det som gjør at mennesker velger effektive strategier i gitte livssituasjoner vil si å tenke salutogenetisk (Eide et al., 2008, s. 44).

Antonovsky viser til ulike egenskaper som var sterkt tilstede hos de som så ut til å mestre utfordringer og livet godt, begrepet sense of coherence kan forklares ved disse. Det var håndterbarhet, begripelighet og meningsfullhet (Ibid). Dette er tre egenskaper han mente fordret til mestring og opplevelsen av mestring, hvor meningsfullhet ifølge Antonovsky er den viktigste. Meningsfullhet kan sees opp imot familieveiledernes opplevelse av mestring i jobben sin ut ifra egne verdier og kompetanse. At utfordringene til familieveilederne er tilpasset deres erfaringsnivå er sentralt for at de skal oppleve mestring i jobben sin (Gotvassli & Moe, 2014).

3.5 Brukermedvirkning

For barnevernspedagoger er yrkesetikken forankret i deres utdanningsløp. Yrkesetikken blir også tydelig formidlet gjennom yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, vernepleiere, sosionomer og velferdsvitere (Fellesorganisasjonen (FO), 2023).

I sosialt arbeid står prinsippet om å legge til rette for brukermedvirkning sentralt.

Brukermedvirkning ble svar på kritikk fra brukere om en opplevelse av å ikke bli møtt med anerkjennelse og respekt av hjelpeapparatet (Rønning 2005, I; Slettebø 2007).

Samarbeid er viktig i brukermedvirkning hevder Seim og Slettebø (2007, s. 28). Brukeren skal da både ha innflytelse og deltakelse i samarbeidet. I boken til Jensen og Ulleberg (2019, s.57) beskriver de at hvis brukeren ikke får denne muligheten vil brukeren bli objektivert og vil da få tilskuerposisjon. Ved å få en tilskuerposisjon i eget liv og ovenfor egen situasjon blir en fratatt muligheten til innflytelse, og dette kan forstås som maktutøvelse (ibid.).

Profesjonsutøvere blitt mer opptatt av å få brukernes egne synspunkter når de er i et samarbeid. Dette for å øke endringsarbeidet (Jensen & Ulleberg, 2019, s.281).

Brukermedvirkning er en rettighet som er lovfestet for ulike tjenester, blant annet barneverntjenesten. Barneverntjenesten er forpliktet til å overholde og forhold seg til denne rettigheten til brukerne (Helsedirektoratet, 2023, brukermedvirkning).

Det er ønskelig at brukeren skal ha mulighet til å medvirke gjennom brukermedvirkning gjennom alle faser i en barnevernssak (Seim & Slettebø, 2007).

I Seim og Slettebø (2007, s.27) viser de til Peyrot (1998) som beskriver ulike områder hvor brukermedvirkning er viktig for brukerne:

- Å få være med å avgjøre hva som er problemet.

- Å få være med på å finne ut hva som kan gjøres med det som er definert som problemet.
- Å få lov til å ha autonomi til å velge mellom ulike former for hjelp.
- Å få være med å bestemme hvilke omfang kontakten mellom brukeren og hjelperen skal ha.

Gjennom dette teorikapittelet har jeg sett nærmere på ulike teorier som jeg har funnet relevant for mine funn og min masteroppgave. Jeg vil nå gå videre for å se på hvordan jeg har gått fram for å komme fram til funnene i min oppgave.

4. Metode

Valg av metode eller forskningsstrategi handler om formålet med undersøkelsen og om hvordan problemstillingen skal besvares (Johannessen et al., 2016). Problemstilling i denne oppgaven er hvilke erfaringer har barnevernansatte med foreldreveiledningsmetoden Parenting Young Children som hjelpetiltak i barneverntjenesten? Temaet i oppgaven som jeg ønsker å se nærmere på er hjelpetiltak i barneverntjenesten. En av oppgavene til barneverntjenesten er å yte frivillig hjelpetiltak til familier under paragraf 3-1 i barnevernsloven. Feltet jeg ønsker å se nærmere på er foreldreveiledning som metode, og her mer spesifikt foreldreveiledningsmetoden PYC. Dette da PYC retter seg inn mot en sårbar gruppe foreldre, foreldre som av ulike grunner har kognitive vansker.

Jeg vil se på om PYC er et hjelpetiltak kan være et nyttig hjelpemiddel for barnevernansatte som gir veiledning som kan romme denne gruppen foreldre på en god måte. At PYC kan være en foreldreveiledningsmetode som kan legge til rette for foreldrene og veiledere kan oppnå godt og tilpasset endringsarbeid og samarbeid. Er PYC en metode som er nyttig og ønskelig for barnevernansatte i en barnevernfaglig veiledningskontekst?

For å belyse problemstillingen min har jeg valgt en kvalitativ tilnærming. Dette for å gjennomføre samtaler med et utvalg familieveiledere som jobber med PYC som metode i sitt endringsarbeid for å tilegne meg mer forståelse og innsikt i hvordan dette ser ut ifra deres perspektiv og opplevelse.

I dette kapittelet vil jeg derfor redegjøre for de metodiske tilnærmingene som jeg har gjort i denne oppgaven. Jeg vil starte med å gjøre rede for min fremgangsmåte. Videre vil jeg redegjøre for vitenskapsteoretisk tilnærming (forskningsstrategi) og da hvilken vitenskapsfilosofisk posisjon jeg har valgt vil ha betydning for studiens metodologi. Jeg vil så gå videre til valg av intervjumetode benyttet for å intervju veilederne. Jeg redegjør så for hvordan jeg gikk frem for å tilgang til informanter og for så å vise til hvilken analytisk tilnærming jeg har valgt for å komme fram til datagrunnlaget mitt.

Avslutningsvis vil jeg redegjøre for oppgavens troverdighet og etiske utfordringer ved å skrive om oppgavens pålitelighet, gyldighet og overførbarhet.

4.1 vitenskapsteoretisk tilnærming

For å forklare hvordan jeg har gått frem for å svare på studiens problemstilling, vil jeg først kort sette studien i et vitenskapsteoretisk lys. Sentrale spørsmål i vitenskapsteori er hva som definerer kunnskap og på hvilken måte man kommer fram til denne kunnskapen. Den vitenskapsteoretiske forankringen i dette studiet er fenomenologisk- hermeneutisk fordi jeg søker å få fram erfaringene til familieveilederne med veiledningsmetoden PYC i deres endringsarbeid med en spesifikk gruppe foreldre. Jeg søker de menneskelige erfaringene som er fenomenologi, samtidig som jeg ønsker menneskenes forståelse og fortolkninger som er hermeneutikk (Thagaard, 2018).

Ved å si at en studie er fenomenologisk vil det si at en søker å forstå hvordan mennesker forstår verden rundt dem (Jacobsen, 2015). Den subjektive opplevelsen er utgangspunktet i fenomenologiske studier, for så å finne ut om denne subjektive opplevelsen av samme tema oppleves av flere ulike enkeltindivider (Thagaard, 2018, s.22). Det er familieveilederne sine opplevelser og erfaringer som utgjør empirien i min forskning, og som jeg senere skal forstå i det analytiske arbeidet mitt.

Å skulle kun tenke at jeg belager meg på en fenomenologisk tilnærming vil si at jeg må kunne sette til side min egen forforståelse, slik at jeg ville fått fram en fordomsfri forståelse av fenomenene som ville kommet til syne (Kvale & Brinkmann, 2015). Jeg ser det som en umulighet at jeg som forsker skal kunne legge vekk min forståelse, da jeg jobber med veiledningsmetoden PYC, er familieveileder selv og er med på å videreutvikle PYC i Norge. En fenomenologisk tenking vil derfor ikke være tilstrekkelig. Jeg må se meg selv som en

samtalepartner med den jeg skal intervju. Dette er noe Hans Skjervheim (1996) er opptatt av i sitt essay «Deltakar og tilskodar». Der skriver han noe om at man som forsker ikke kan stilles seg utenfor som tilskuer. Både den som forsker og den som blir forsket på er deltakende, de er med-subjekter i en verden som deles og som er felles. Med dette som bakteppe anser jeg arbeidet mitt for å også være innenfor en hermeneutisk tilnærming. Innen en hermeneutisk posisjon skriver Thagaard (2018, s. 37) at det ikke eksisterer en egentlig sannhet. Det finnes ulike tolkninger og tolkningsnivåer av samme fenomen. Tradisjonelt forstås hermeneutikken som kunsten å fortolke og forstå. Hermeneutikken kan forstås både som en ontologi, som vil si forståelse av forståelsen, og som en metode. Med andre ord er det innen denne tenkningen umulig å møte verden uten fordommer og en forforståelse (Thomassen, 2006). Som forsker vil jeg ha med meg en forforståelse når jeg skal forstå noe. En forståelse man har må forstås ut ifra det erfaringsgrunnlaget en har.

Det er mitt erfaringsgrunnlag og forforståelse som er utgangspunkt for hvorfor jeg har ønsket å forske på PYC som veiledningsmetode i en barnevernfaglig kontekst. Jeg har allerede erfaring på temaet både som utøver av metoden i barnevernet og som en som lærer opp, blant annet, barnevernansatte i veiledningsmetoden.

Den hermeneutiske sirkelen er en sentral del av hermeneutikken som forskningsmetode, og den forutsetter forforståelse. Uten forforståelse vil en ikke kunne få startet en fortolkningsprosess. Den hermeneutiske sirkelen skjer i sirkelbevegelser på ulike nivåer. Fra subjektet ut til objektet, for så å komme tilbake igjen (Kvale & Brinkmann, 2018, s.237).

Dette vil bli viktig i mitt forskningsprosjekt da jeg ved å stille spørsmål vil få svar fra informanten, for så å stille flere spørsmål som vil lede til flere svar. På denne måten vil jeg kunne fortolke og forstå fenomenene ut fra den meningen informantene gir dem. Det vil vise til at det ikke finnes en sannhet, men det finnes flere. I møtet mellom forsker og informant vil det kunne skapes et utgangspunkt for utvikling av en tredje måte å forstå det som skal forstås på.

4.2 kvalitative intervju som metode

Hensikten med forskningen min er å få frem erfaringer de PYC -sertifiserte familieveilederne har med bruken av PYC i sitt foreldreveiledningsarbeid. Jeg ønsker å få frem de ulike

nyansene og deres beskrivelser i deres erfaringer. Dette er noe som er vanskelig å tallfeste, men kan beskrives med bruken av ord. Derfor ble det naturlig for meg at for å besvare denne problemstillingen, var en kvalitativ metodisk tilnærming mest sentral, da jeg er interessert i familieveiledernes egne erfaringer og deres forståelse. Ved å benytte meg av et kvalitativt design vil jeg kunne gå mer i dybden og ha muligheten for mer fleksibilitet (Jacobsen, 2015). Det kan benyttes ulike metoder for innhenting av forståelse, informasjon og kunnskap rundt et tema. To ulike tilnærminger er kvantitativt og kvalitativt design. Kvantitative metoder er opptatt av størrelser og tall, dette er i motsetning til kvalitative metoder (Jacobsen, 2015). Å fremme forståelsen av; «...fenomener som er knyttet til personer og situasjoner i deres sosiale virkelighet» (Dalen, 2011, s.15) er det overordnede målet for kvalitativ forskning.

Ut ifra min problemstilling ble det derfor naturlig å gjennomføre en kvalitativ studie.

Et kvalitativt intervju søker forståelse av verden sett fra den du intervjuer sin side. Målet med et kvalitativt intervju er å få frem intervjuobjektets erfaringer med den verden som de lever i, samt å få innsikt i hvordan de opplever verden (Kvale & Brinkmann, 2015). Det finnes flere ulike typer kvalitative intervjuer. Intervjuene kan være løst strukturerte, stramt strukturerte og semistrukturerte. I min studie valgte jeg å gjennomføre et semistrukturert intervju. Dette fordi et semistrukturert intervju ga meg fleksibilitet til å gjøre endringer underveis i intervjusituasjonen. Jeg har da mulighet til å endre både rekkefølge og formulering på spørsmålene. På denne måten kunne jeg tilpasse intervjuet underveis, samt bygge videre på det intervjuobjektet svarte. Ved å benytte semistrukturert intervju så benyttes det en forhåndslaget intervjuguide (Vedlegg 1) som har bestemte temaer og inneholder forslag til oppfølgingsspørsmål (Kvale & Brinkmann, 2015).

I en intervjusituasjon kan det sies at det er et samspill mellom den som intervjuer og den som blir intervjuet (Patton, 2015). Du som intervjuer blir observert og vurdert av den som blir intervjuet, samtidig som du som intervjuer gjør det samme med den du intervjuer. Patton (2015) trekker frem noen grunnleggende ferdigheter som er viktige for å etablere et samspill og for å kunne gjennomføre god kvalitativ forskning. Det er av stor betydning å ikke være dømmende i sin fremtoning, men å være troverdig og ekte (Patton, 2015). I en intervjusituasjon er det å stille tydelige åpne spørsmål, stille oppfølgingsspørsmål som er passende og det å skape gode overganger mellom temaer. Noe annet som er viktig for å utvise gode intervjuferdigheter er å lytte aktivt. Det er viktig at den du intervjuer føler at den

blir hørt. Gode intervjuer kan dermed skapes gjennom en aktiv relasjon mellom den som intervjuer og den som blir intervjuet.

Det var viktig for meg at den jeg intervjuet skulle få snakke fritt, at jeg skulle påvirke hva informanten svarte i minst mulig grad, men at jeg hadde lagt opp til nok struktur slik at vi hadde en samtale samtidig som vi holdt oss til temaet. Noe som passer godt med tanke på at utgangspunktet for det kvalitative intervjuet er samtalen.

4.2.1 Utvalget

I min kvalitative undersøkelse måtte det gjøres et utvalg av informanter som kunne representere min problemstilling. Thagaard (2018, s.54) viser til en utvelgelse som er nøye gjennomtenkt og kalt «strategisk utvelgelse». De personene som velges som informanter skal ha kvalifikasjoner eller egenskaper som er strategiske i forhold til min problemstilling (Malterud, 2011, s. 56).

Som tidligere skrevet jobber jeg i barneverntjenesten som familieveileder, og som metodestøtter som er en del av opplæringen for å bli sertifisert i PYC. Jeg hadde derfor mange aktuelle kontakter som kunne vært informanter, men jeg ønsket samtidig ikke å forske på familieveiledere som jeg allerede hadde kjennskap til fra før. Jeg var redd dette ville påvirke intervjuet i den grad at de kanskje ville svare det de trodde jeg ville høre, eller at de følte seg tvunget til å være informant. Å finne informanter som var familieveiledere skulle også vise seg å by på utfordringer. Fra jeg først startet med å søke etter informanter, altså foreldre, til jeg fikk informanter, familieveiledere, tok det 4 måneder. Jeg forsøkte først det samme som sist, sendte ut informasjonsskriv om forskningen min til ulike barneverntjenester i landet som jeg visste hadde ansatte som var sertifisert i PYC, men som jeg ikke hadde kjennskap til fra metodestøtte. Jeg fikk enten ikke svar eller så fikk jeg som svar at de ansatte ikke hadde tid til å stille til intervju. Mitt siste forsøk ble å kontakte Anne Thronsen, prosjektleder for PYC Norge. Jeg fikk lov av henne til å bruke tid ved neste PYC erfaringsseminar i Norge til å prøve å rekruttere informanter. På erfaringsseminaret fortalte jeg om prosjektet mitt og la ut min mailadresse slik at de som kunne være interessert i å stille opp kunne ta kontakt. 8 stykker tok kontakt i ettetid. Det var 8 stykker som alle var fra ulike steder i Norge. Fra storbyer og mindre tettsteder. For det meste var informantene sentrert på Østlandet, Sørlandet og Midt- Norge. I Kvale og Brinkmann (2015) skrives det at

et godt utvalg kan ligge mellom 5-25. Da dette er en masterstudie, hadde jeg sett meg ut et minimum på 5 og et maksimum på 10. Dette grunnet tiden jeg hadde for å gjennomføre intervjuene og begrensningene i oppgaven som for eksempel antall sider. Jeg ønsket meg også et utvalg fra ulike steder i Norge noe jeg tenker jeg i stor grad fikk til.

4.2.2 Gjennomføring av intervjuene

Et intervju kan gjennomføres på mange ulike måter. Jeg har valgt å benytte meg av et individuelt intervju, fremfor fokusgruppeintervju eller gruppeintervju. Det vil si at jeg gjennomførte intervjuene med en og en informant. Jeg ønsket at informantene kunne snakke med minst mulig påvirkning fra andre, og at informantene ønsker å fortelle mer om deres tanker og erfaringer enn de ville gjort dersom jeg hadde gjennomført en annen type intervju. Ved et individuelt intervju trenger ikke informanten å tenke på hvordan personen fremstår overfor de andre informantene, slik som personen kunne gjort i for eksempel et gruppeintervju. De kan svare ærlig på spørsmål som blir stilt uten at andre kommenterer det de sier. Ved å gjennomføre denne typen intervju kan jeg garantere overfor informantene at jeg vil sikre deres anonymitet. Informasjonen som kommer frem vil dermed ikke kunne bli knyttet opp mot informantene i etterkant av intervjuet (Postholm & Jacobsen, 2011). Noe som ikke ville vært mulig om jeg hadde benyttet meg av et fokusgruppeintervju eller et gruppeintervju. Jeg håpet at ved å gjennomføre et individuelt intervju ville informantene ha mulighet til å svare så utfyllende og ærlig som mulig. En av ulempene ved å bruke en slik metode er at den er tid og ressurskrevende. Hvert intervju vil ta tid og det vil komme mye informasjon i de enkelte intervjuene. Det kan bli vanskelig for andre forskere å gjennomføre samme studie og få samme resultat, da denne intervjuformen gjør at det vil bli begrenset hvor mange informanter jeg vil få intervjuet (Kvale & Brinkmann, 2017). Noe som igjen kan påvirke påliteligheten og gyldigheten ved en masteroppgave. Ved bruk av kvalitativ metode og innen det vitenskapsteoretiske ståstedet jeg har valgt i denne oppgaven, er det heller ikke en ambisjon at en annen forsker skal kunne reprodusere min studie. Jeg tenker dermed at intervjuformen jeg har valgt dermed vil passe for min studie kontra en annen, og at det vil veie opp for de eventuelt negative sidene ved bruk av denne intervjuformen.

På grunn av at informantene var spredt rundt om i Norge og at jeg fortsatt hadde Covid-restriksjoner på jobben min, ble informantene tilbudt å gjennomføre intervjuene over

Teams. Dette også for å gjøre det lettere for informantene å kunne stille til intervju uten at det tok for mye av arbeidstiden deres.

Rekkefølgen av intervjuene ble tilfeldig valgt ut ifra hvem som hadde tid når. Intervjuene ble startet med en formell hilsen før jeg ga informasjon om hensikten med intervjuet og hva det skulle brukes til. Det ble gjentatt at det er frivillig å delta, at intervjuet kan avbrytes når som helst og at innholdet ville bli anonymisert og at jeg som intervjuer hadde taushetsplikt. Jeg informerte kort om at jeg ville benytte båndopptaker, og om at jeg vil slette lydopptakene etter intervjuene var transkribert. Denne informasjonen hadde hver enkelt informant også mottatt sammen med samtykkeskjemaet tidligere. Det ble benyttet opptaker samtidig som jeg noterte stikkord i alle intervjuene. Intervjuene hadde en varighet på ca. 30-45 minutter. Intervjuene fulgte vedlagte intervjuguide (Vedlegg 2). Etter intervjuene var gjennomført var det rom for utdypninger og kommentarer fra informantene. Det ble avslutningsvis gitt informasjon om hva som skulle skje videre med materialet.

Mine opplevelse av selve intervjuprosessen var at samtalene mellom meg og informantene var naturlige og med god flyt. Ingen av informantene gav tegn til ubehag eller på å være nervøse i intervjusituasjonen. Jeg opplevde at alle informantene hadde mye å bidra med innen dette feltet. Samtlige bidro med utfyllende svar på de fleste av mine spørsmål. Mitt inntrykk i etterkant av intervjuene var at jeg hadde fått mye god informasjon. Siden informantene svarte såpass utfyllende, så jeg det ikke som nødvendig med mange oppfølgings spørsmål. Noe jeg nå i ettertid angrer på da jeg etter å ha transkribert så flere muligheter jeg burde benyttet meg av for å få enda flere utfyllende og oppklarende svar. Jeg ga informantene mulighet til å tilføye mer om temaet før intervjuet ble avsluttet. Det var ingen som benyttet seg av muligheten til å tilføye mer utover det som var sagt tidligere i intervjuet.

Det var datamaterialet som fremkom gjennom disse intervjuene som videre skulle fortolkes og analyseres.

Deduktiv og induktiv tilnærming er to ulike forskningstilnærminger som det hovedsakelig skilles mellom. I en deduktiv tilnærming forholder seg til data ved hjelp av kunnskap eller eksisterende teori (Saunders et al. 2016). Induktiv tilnærming viser til at man forholder seg mest mulig åpent til data (Ibid). PYC i en barneverns kontekst er relativt nytt. Det foreligger ikke forskning eller litteratur knyttet til implementeringsarbeid i Norge.

En induktiv tilnærming, er ifølge Saunders et al. (2016), hensiktsmessig ved studier av fenomener som det er lite forsket på. Jeg valgte en induktiv tilnærming. Dette viser seg ved at datamaterialet som fremkom som følge av intervjuene har lagt føringer for mitt teoretiske bakteppe i oppgaven, og ikke omvendt.

Det vil si at jeg tok utgangspunkt i mønstre i datamaterialet for å kunne gjøre om til generelle teorier og begreper (Johannessen et al., 2016, s.51).

4.3 Transkribering

Båndopptakeren ble oppbevart i et innelåst skap på jobben min fra intervjuet ble gjennomført til jeg skulle gjøre transkriberingen. Transkribering av intervjuene ble gjort rett i etterkant av utførelsen. Dette ga meg mye rådata. Det ble i overkant av 80 sider.

Transkriberingen, ble som under intervjuene, gjort i et rom hvor jeg satt alene, hvor ingen kunne høre hva som ble sagt. Transkriberingen ble gjort på en pc uten tilgang til internett. Jeg ga informantene bokstaver i det nå anonymiserte datamaterialet for at jeg skulle kunne kjenne igjen hva de ulike informantene hadde uttalt i det videre arbeidet.

4.4 Analyse av innsamlede data

Jeg har valgt å benytte meg av temabasert analyse for å analysere mitt datamateriell. Jeg valgte denne analysemetoden da den handler om å finne innholdet som kan gi svar på forskningsspørsmålet (Braun & Clark, 2006, s.82). Denne analysemetoden er en fleksibel tilnærming av kvalitative data (Braun & Clark, s. 77). Da jeg aldri tidligere har forsket var det viktig for meg at jeg fant en metode som var forståelig og lett anvendelig slik at jeg fikk gjennomført analysen på best mulig måte (Braun & Clark, 2006, s. 79-81).

Virginia Braun og Victoria Clark (2006) har laget en 6 trinn for å gå fram i analyseprosessen.

1. *Består av å bli kjent med datamaterialet.* Her startet jeg denne prosessen med å transkribere materialet rett etter jeg hadde gjennomført intervjuene. På denne måten ble jeg godt kjent med materialet og jeg fikk en bedre forståelse for materialet (Braun & Clark, 2006, s.88).
2. *De første kodene blir til.* Jeg leste igjennom materialet flere ganger mens jeg skrev notater i marginen for å se om jeg kunne finne noen mønstre som gikk igjen i det

skriftlige materialet. For å få bedre oversikt over det transkriberte materialet valgte jeg å lage oppsummerende matriser. Dette fordi materialet etter transkriberingen opplevdes overveldende og jeg syntes at det var vanskelig å få oversikt. På denne måten så jeg hva alle hadde svart rett under hverandre, jeg begynte å se koder i materialet og det ble lettere når jeg skulle gå til neste steg.

3. *Finne temaer.* Jeg samlet alle kodene jeg hadde funnet og sorterte de i hoved- og undertemaer. Sentrale refleksjoner her var, hvilke koder hører sammen og hvilken sammenheng kan det være mellom dem? Hvordan identifisere viktige hovedtemaer gjennom kodene jeg fant? (Braun & Clark, 2006, s. 89). Jeg besluttet å føre over notatene fra store A1 ark som jeg klistret post-it lapper med notater på, og over til tekstbehandling på pc for å gjøre det mer forståelig og håndterbart for meg å jobbe videre med. Jeg endte i første omgang opp med følgende temaer: utfordringer, nytte, etikk og makt/avmakt. Med undertemaer som barnevernsarbeiderens rammebetingelser og metodens krav til tidsbruk, individualisert kompetanse, skjemavelde, gode intensjoner i tankegangen, muligheter for endringer i egen praksis, å snakke et forståelig språk, hvordan presentere en metode som velges fordi man antar at de man skal veilede, ikke helt forstår, de mest komplekse sakene i barnevernet, makten i å snakke et språk ikke alle forstår og avmakten i å ikke forstå.
4. *Gå kritisk gjennom temaene.* Jeg evaluerte og gjennomgikk de ulike temaene jeg hadde funnet. Dette ble en kritisk gjennomgang av hvilke hoved- og undertemaer jeg hadde valgt og på hvilken måte det hang sammen med forskningsspørsmålet mitt var sentralt her. Denne prosessen tok tid og den gikk fram og tilbake hvor jeg stadig vurderte hvordan det jeg lurte på og ønsket å forske på hang sammen med hovedtemaene mine. Noe jeg også gjorde flere vurderinger på var om utdragene mine var plassert riktig eller om kunne slås sammen med flere temaer eller plasseres under et annet hovedtema.
5. *Definerte temaene og gi temaene navn.*

I dette trinnet definerte jeg hovedtemaene. Jeg hadde opprinnelig 4 hovedtemaer, men etter å ha vurdert fram og tilbake valgte jeg å heller komprimere slik at jeg endte med 3 hovedtemaer hvor jeg heller satt et av hovedtemaene inn i flere av undertemaene. De overordnede temaene jeg endte på var: Utfordringer, nytte og

etikk. Etter flere runder så jeg at flere av undertemaene gikk igjen under hovedtemaene slik at jeg slo hovedtemaene sammen og gjorde endringer på undertemaene. De ble som følger: rammebetingelser og tid, kompleksiteten i familienes utfordringer, kompetanse og trygghet, holdningsendring, endring i egen praksis, brukermedvirkning, stigma knyttet til PYC, ikke veiledningsbar og faglig integritet.

Ved at jeg fikk et samlet overblikk over hovedtemaene og undertemaene i dette trinnet, ble det mer tydelig for meg hvilket fokus jeg ville ha i resten av oppgaven, samt å lage en videre arbeidsplan for det resterende skrivearbeidet. Dette trinnet ble nyttig for meg opp mot hvilke teorier som kunne bli relevant for å se det opp mot dataen jeg ble sittende igjen med.

6. *Skrive rapport.*

Da siste trinnet omhandler rapportering, vil jeg ikke beskrive det ytterligere i denne oppgaven.

4.5 Pålitelighet og gyldighet

I kvalitativ forskning er reliabilitet og validitet vanskelig å måle. Dette er på grunn av at forskeren har såpass stort spillerom i sin fortolkning av data, og det er ulike forhold som kan påvirke dette.

Det er vanlig å skille mellom pålitelighet (reliabilitet) og gyldighet (validitet). Pålitelighet handler om hvor presist vi måler det vi faktisk skal måle, og gyldighet handler om hvorvidt de dataene vi bruker faktisk representerer det fenomenet vi ønsker å forske på (Johannesen et al. 2016). «Kompetansevaliditet» er et begrep som Sigmund Grønmo introduserer. Dette begrepet viser til forskerens egen kompetanse til å gjennomføre en studie (Grønmo, 2015). Jeg velger å starte der; i hvilken grad jeg kan ansees som egnet til å undersøke det fenomenet jeg har valgt å forske på. Min utdanningsbakgrunn er barnevernspedagog. Jeg er sertifisert PYC- veileder, og jobber som familieveileder i en barnevernstjeneste på Østlandet. Jeg er metodestøtter i PYC, noe som innebærer at det jeg skal forske på er godt kjent og relevant for meg i min yrkesutøvelse og gjennom min fagbakgrunn. Dette er noe som kan være både en fordel, men også en ulempe. Det er en fordel i så måte at jeg forstår rammene for arbeidet, og jeg forstår også både begrensningene og mulighetene det snakkes om. Praksisen som beskrives av informantene er lett for meg å forstå og kjenne meg igjen i, som

igjen kan sette det inn i en sammenheng av mening. Noe som kan være en utfordring og dermed ikke en fordel for meg i min forskning, er min subjektive erfaring og min forforståelse. Dette kan påvirke at jeg ubevisst søker meg til beskrivelser eller meninger som kan være lik mine egne. Jeg kan også bagatellisere funn som ikke samsvarer med mine egne erfaringer eller meninger. En fare er at jeg kan tillegge uttalelser betydning som ikke finnes, også på grunn av min egen forståelse og opplevelse.

Jeg har vært nødt til å være bevisst min egen tilnærming til materialet grunnet dette, og har tatt mange runder med en kollega og med min veileder min om min egen forforståelse og på hvilken måte dette påvirker meg. Det er første gang jeg prøver meg som forsker og er dermed uerfaren til hvordan jeg skal prøve å holde meg nøytral i min rolle. Jeg har prøvd å være bevisst forforståelsen jeg har med meg og hvordan dette kan påvirke hvordan jeg har analysert data på. Jeg tenker at annen forsker meget mulig kunne ha tolket datamaterialet på en annen måte enn meg. Samtidig mener jeg at jeg har gjort analysen av dataen på en bevisst måte og med sikring som igjen gir validitet. Ved at jeg er åpen på hvordan jeg har gått fram, hvilke metodiske valg jeg har tatt og hvorfor, øker oppgavens validitet. Når jeg skal vurdere om jeg har utvist metodisk integritet må jeg reflektere rundt hvorvidt jeg har vært tro til det fenomenet jeg ønsket å forske på, samt vurdere i hvilken grad metoden jeg har brukt egner seg til å undersøke det denne studien hadde som mål å forske på.

Ved å analysere kom jeg fram til ulike hoved- og undertemaer i materialet. Ved at jeg reduserte materialet til disse temaene kan det ha ført til at jeg også kan ha gått glipp av annen viktig data, ved at jeg ikke fant andre hoved- og undertemaer.

Selv om jeg ikke vet hvor mange av de ca 350 PYC- veilederne som er sertifisert i PYC som benytter seg av PYC som foreldreveiledning i barneverntjenesten, er de 8 informantene jeg intervjuet et lavt antall. Det kan være negativt at jeg ikke har intervjuet noen som er mer kritiske til metoden. Da ville jeg kanskje fått mer nyanserte refleksjoner og betraktninger. Dette kunne styrket eller svekket funnene mine. Det er for meg åpenbart en sårbarhet i å gjøre utvalg i data. Noe som igjen er med på å gi det validitet er å være åpen og bevisst ved å beskrive hvordan jeg gikk frem med å få det utvalget jeg gjorde. Noe jeg har gjort.

Jeg benyttet meg av tematisk analyse for å finne mønstre og tendenser i datamaterialet som samlet de viktige funnene i hoved- og undertemaer. Noe som beklagelig ble borte ved å benytte meg av denne analysemetoden var flere av utsagnene og beskrivelsene enn de som ble samlet og vises i funnene. Jeg brukte lydopptaker som kilde til data, og selv om jeg

gjennomførte intervjuene slik at jeg så informanten, ble non- verbal kommunikasjon som bekreftende nikk, spørrende blikk, borte i løpet av analysen. Dette er en av sårbarhetene ved å benytte seg av lydopptak som kilde. Det å skulle finne mønstre og tendenser er også en sårbarhet. Det er begrenset hvor mye en skal undersøke og det er en grense for hvor mye data som kan være med. For å vurdere validiteten må jeg derfor være åpen om hvilke data jeg ikke har benyttet meg av, og hvordan dette eventuelt kan ha påvirket mine funn.

Ved at informantene var klar over min posisjon i PYC ved Universitetet i Sørøst- Norge (USN) og visste at jeg benyttet meg av PYC som foreldreveiledemetode i en barneverntjeneste, mener jeg dette utgjør en risiko for ubalanse i maktforholdet og at dette kan ha påvirket den barnevernansatte sin opplevde posisjon når det gjelder å uttrykke seg åpent og fritt, og dermed kanskje ikke føle de kan uttrykke seg kritisk. For å sikre at den barnevernansatte informanten kunne uttrykke seg fritt kunne jeg ha fått en kollega til å gjennomføre intervjuene som ikke hadde samme posisjon som meg. En kollega som ikke er sertifisert i PYC og som kanskje jobbet ved en annen avdeling i barneverntjenesten. Dette lot seg dessverre ikke gjøre på grunn av stort arbeidspress hos mine kollegaer i perioden jeg gjennomførte intervjuene.

Hvis den barnevernansatte ikke følte de kunne snakke fritt og åpent tenker jeg at dette er en sårbarhet som kan ha påvirket funnene mine.

Det kan kanskje ha påvirket deres opplevelse av å ikke være kompetent eller «metodetro» nok. I så fall er dette en sårbarhet ved studien som kan ha påvirket mine funn.

Det er ulike sårbarhetsfaktorer ved studien min som jeg verken kan utelukke eller verifisere. Selv om det er naturlig at det er sårbarheter når man intervjuer mennesker så er det viktig å være disse bevisst og reflektere over dette. Jeg mener at min studie kan være relevant for den konteksten den er ment for, på tross av disse ovenfornevnte forbeholdene.

4.6 Vurdering av studiens kvalitet og etiske hensyn

Jeg som forsker har under hele forskningsperioden hatt et etisk ansvar for å sikre at forskningen ble utført på en god og forsvarlig måte. Å ivareta det etiske er et hensyn som er viktig å ivareta gjennom hele forskningsperioden, og ved å se på oppgavens reliabilitet kan man se på både troverdigheten og kvaliteten til hele forskningsprosjektet (Thagaard, 2018). Troverdighet er et begrep som er overordnet begrep for gyldighet, pålitelighet og

overførbarhet i kvalitativ forskning (Thagaard, 2018). I hvilken grad forskeren har klart å vise til resultater som er pålitelige, gyldige og overførbare sier noe om troverdigheten i det kvalitative forskningsintervjuet.

Disse begrepene vil gå over i hverandre. Et eksempel er at for å få gyldige data er det en forutsetning at dataene er pålitelige (Thagaard, 2018). Noe av det som er viktig er om forskningen er relevant og om den har betydning.

Kvalitative studier fordrer til at forskeren kan vise til dokumentert refleksivitet. For å vise til dette innebærer det at jeg som forsker er kritisk til eget arbeid og egne tanker, min rolle, hvilke metoder jeg har benyttet seg av, hvordan møtet med informanter var, tolkninger jeg som forsker gjør og så videre.

Forskning er underlagt etiske og juridiske retningslinjer. Det foreligger et selvstendig ansvar hos forskeren å se på og vurdere etiske aspekter ved sin egen forskning. Dette gjelder både i forhold til data som er innsamlet og hvordan forskeren bruker forskningsresultatene som fremkommer (Johannesen et al., 2016).

De etiske vurderingene har vært spesielt knyttet til personvern i min studie.

Familieveilederne jeg har intervjuet har blitt anonymisert ved å ikke gi for tydelige beskrivelser av deres utdanningsbakgrunn, hvilken tjeneste de jobber for eller hvor i landet, samt hvilket år de var ferdig sertifiserte PYC- veiledere. Dette gjorde jeg i samråd med min veileder. På bakgrunn av dette vurderer jeg at det vil være lite sannsynlig å kunne identifisere familieveilederne basert på informasjon og uttalelser de har gitt i forhold til min forskning.

Jeg tenker at vurderingene jeg har tatt i forhold til personvern, både alene og ved hjelp av min veileder, underveis i forskningen har sørget for å ivareta og styrke familieveilederne i studiens personvern. Siden jeg ikke skulle forske på foreldre i dette studiet trengte jeg ikke melde fra til Regional etisk komite (REK).

1. Funn gjennom 3 sentrale hovedtemaer

I dette kapittelet vil jeg presentere mine funn som er gjort gjennom analysen av datamaterialet jeg metodisk beskrev tidligere. Jeg vil videre drøfte disse ved å fortolke opp mot teoretiske perspektiver. Funnene ble synlige gjennom de temaene som dukket opp

under analysearbeidet. Analysen av datamaterialet ga meg tre funn som jeg nå vil dele inn i tre deler (kapitler) hvor hvert hovedtema med undertemaer presenteres og drøftes. Fremstillingen i de tre kapitlene er en kombinasjon av teoretiske perspektiver og begreper, direkte sitat fra familieveilederne og sammenfatning av familieveiledernes formidling. Temaene som her fremstilles har til hensikt å svare på studiens problemstilling.

5.1 utfordringer

Jeg ønsket å få tak i familieveiledernes erfaringer med foreldreveiledningsmetoden PYC, både de positive og de negative. Derfor var utfordringer med bruk av metoden et av spørsmålene jeg stilte under intervjuene. Ved gjennomgang av datamaterialet ble det tydelig for meg at det var flere utfordringer familieveilederne fortalte om, som ikke bare handlet om utfordringer med bruken av metoden. Funnene i dette kapitlet handler om hva familieveilederne erfarer som utfordrende når de jobber med metoden PYC i barnevernet.

5.1.1 Et krysspress

En av familieveilederne sa: «Man kan si at det er en svakhet at man må jobbe lenge. Det handler om behovet til de vi veileder og sånn sett er jo rammebetingelsene i barnevernet i konflikt med foreldrenes behov for langvarig hjelp og trening på nye ferdigheter». Nettopp denne uttalelsen gjenspeilet noe som alle familieveilederne var inne på i løpet av intervjuene.

Samtlige informanter understreker at rammene i barneverntjenesten, som arbeidstid, organiseringen, arbeidspress, hvordan tjenesten forholder seg til kompleksiteten i arbeidet og tidspress, er noe som påvirker dem i deres barnevernfaglige arbeid. Dette er faktorer som blir spesielt synlig når familieveilederne skal implementere og bruke nye metoder. I tillegg beskriver flere av familieveilederne at PYC er en krevende metode å lære seg, mye på grunn av fleksibiliteten, dokumentasjonen og systematikken.

Med unntak av 1 familieveileder beskriver alle et stress knyttet til et moralsk dilemma hvor de vet hva god hjelp er og hva veiledning burde være, men at tid og rammebetingelser i barnverntjenesten gjør dette vanskelig å gjennomføre. De beskriver i tillegg at mengden arbeidsoppgaver er så stor at de har en konstant følelse av å ikke strekke til og dermed ikke

få gjort det det anser som det «riktige» og nødvendig for å kunne gi foreldrene tilstrekkelig hjelp. Dette er noe som er generelt for arbeidet deres i barneverntjenesten, og ikke noe som var spesielt med å bruke PYC som foreldreveiledningsmetode.

Dette understrekes fra flere med uttalelser som;

En av familieveilederne forteller at: «endringer tar tid og det har vi ikke».

En annen uttaler: «Det å kjenne på tidspress og forventninger om resultater og måloppnåelse, handler egentlig ikke om PYC, men er en generell utfordring. Men det kan bli synligere når vi jobber med PYC for de foreldrene trenger mer tid».

Det beskrives at tiden setter en stopper for bruken av metoden i sin helhet for mange av familieveilederne. Flere sier noe om at de må jobbe raskere enn metoden legger opp til og at familieveilederne på denne måten ikke får jobbet slik de og familiene trenger med PYC som foreldreveiledningsmetode. De får dermed ikke vært så metodetro som de egentlig ønsker.

En av familieveilederne uttaler: «Det kan være saker hvor man er mer eller mindre metodetro, og kanskje i de sakene hvor det er mest bekymring og minst tid». Det beskrives et krysspress på å ønske å bruke en metode som de fleste av familieveilederne anser som nyttig og effektiv, men som rammene og tiden de opplever at de har i barnevernet gjør at det er vanskelig å gjennomføre.

Noe som også gjentas av samtlige familieveiledere er at sjekklister beskrives som utfordrende og noe som tar altfor mye tid, noe familieveilederne ikke har og som de allerede føler seg presset på. Sjekklister beskrives som lite tilpasset for bruk i en barnevernfaglig kontekst. Noen beskriver sjekklister som gode i forhold til praktisk omsorg mens det er fravær av sjekklister som er tilpasset for eksempel trening på emosjonell omsorg.

En sier: «Metoden er for tidkrevende og det er altfor mange skjemaer».

En annen sier: «Jeg ble demotivert av sjekklister og det er vanskelig å benytte seg praktiske av dem».

Flere påpeker at sjekklister er lagd for å bruke på små barn (babyer) og de fleste de jobber med har barn i barneskolealder og oppover. Problematikken i familiene går også mer mot emosjonell omsorg og en større kompleksitet enn å skulle jobbe med ferdigheter i forhold til

å bade en baby som er et eksempel på sjekklister som finnes i manualen. Det fortelles at sjekklisene er en avgjørende faktor til at familieveilederne noen ganger velger å ikke benytte seg av PYC som foreldreveiledningsmetode selv om de tenker at det ville vært det beste for foreldrene de skal veilede.

5.1.2 Kompleksiteten i familienes utfordringer

Mange av familiene som er i kontakt med barneverntjenesten har komplekse og sammensatte problemer på mange områder. Familieveilederne beskriver at bruken av PYC i stor grad benyttes når bekymringen for barnas helse og utvikling er stor, når familiene har fått hjelp over lang tid, og at det er liten tid til endringene som barneverntjenesten anser som nødvendige. Dette fremheves med følgende uttalelser:

«Det er de komplekse sakene. De sakene hvor de har vært i tjenesten og hvor det har blitt prøvd mange forskjellige (hjelp)tiltak først». En annen sier: «De sakene vi har er komplekse. Kan liksom ikke jobbe med små ting når de ikke har råd til strøm». En tredje uttaler: «Det tenkes PYC i de sakene hvor det er mange og alvorlige bekymringer». En fjerde forteller: «Det er i de sakene hvor det er stor grad av kompleksitet. Et annet fellestrekk er at foreldrene har mottatt veiledning før og at det er noen forståelsesvansker med inni bildet».

Det er flere av familieveilederne som uttaler at foreldrene de samarbeider med mangler tillit til barnevernet og at dette er en utfordring. En beskriver dette med uttalelsen: «Jeg har fulgt opp familier i 3 år og de er fortsatt livredde for barnevernet».

Det beskrives at familieveilederne har vansker med å komme i relasjon til familien når det er stor kompleksitet i saken, når familier har hatt kontakt med barnevernet over lengre tid og når det er mangel på tillit til barnevernssystemet. En familieveileder forteller at hun tror dette kan henge sammen med at det er vanskelig for foreldrene å «ha eierskap til egne vansker». Mangel på felles problemforståelse kan gjøre det utfordrende å samarbeide.

5.1.3 Kompetanse og trygghet

I tillegg til en kompleksitet i sakene og et tidspress, beskriver familieveilederne å kjenne på et stort ansvar for den enkelte familie i saker hvor det benyttes PYC.

«Når jeg blir bedt om å bruke PYC og så må jeg gjøre det alene og så er alvorlighetsgraden så høy. Det blir mye ansvar på meg og jeg kan få en følelse av å ikke mestre jobben min».

Alle bortsett fra en familieveileder uttrykker å være usikre på bruk av metoden. Under intervjuene kom det ulike uttalelser som;

«Jeg mangler trygghet til å vite om det jeg gjør er riktig».

«Jeg ønsker meg tettere oppfølging til å bruke metoden, jeg føler meg utrygg».

«Jeg har for lite kunnskap om PYC». «...jeg føler meg ikke trygg nok».

«Det som gjør at jeg kanskje ikke bruker metoden er skjemaene. Jeg er usikker».

Familieveilederne beskriver usikkerhet i forhold til utførelse av metoden, og de fleste uttaler at det er skjemaene som gjør dem usikre og gjør at de ikke bruker dem. Det fremkommer også at de fleste har brukt metoden i sin helhet i liten grad og dermed er usikre på om de utfører metoden riktig.

«Jeg synes det er...at man er litt overlatt til seg selv». En annen beskriver det som en «dørstokkmil» å skulle bruke metoden.

Flere av familieveilederne påpeker at det er vanskelig for dem å føle trygghet i bruken av PYC da de er alene om å ha PYC på jobben sin og det oppleves da mer utrygt å bære ansvaret for å benytte metoden alene uten sikring fra noen andre. Dette også fordi i sakene hvor PYC benyttes som metode er det høy grad av utfordringer i familien og tidspress.

Fordelen som mange av familieveilederne beskriver, viser seg gjennom intervjuet også å være en ulempe. I PYC er det rom for teoretisk fleksibilitet ved at familieveilederne kan benytte seg av den teorien som er mest relevant for det målet som skal nåes. Det ligger stor frihet innenfor rammene av PYC til å være kreativ i forhold til at en kan benytte seg av andre teorier/metoder inn i arbeidet. Eksempler på dette er å lage sjekklister på emosjonell omsorg som er inspirert av Tuning Into Teens, filme som i Marte Meo eller bruke videoer fra Circle Of Security- Parenting (Cos-P). Denne friheten legger opp til at familieveilederne bør ha en bred teoretisk kunnskap og en forståelse i hvordan en anvender teori i praksis. I tillegg kreves en trygghet i rollen som familieveileder. De fleste familieveilederne jeg intervjuet hadde jobbet minimum 2 år i barnevernet og anses dermed som ikke som uerfarne. En av familieveilederne uttrykte at hun kunne ønske at PYC var mer som foreldreveiledningsprogrammet COS- P. I Cos- P jobber man etter en manual som beskriver

hvordan veiledningen skal gjennomføres steg for steg. Familieveilederen beskriver at denne manualen gir henne en trygghet. Hun sier: «for da slipper jeg tenke så mye».

5.1.4 Drøft

I funnene som er presentert i dette kapitlet uttrykte flesteparten av familieveilederne at barneverntjenestens rammer ikke er kompatible med familienes behov for en systematisk, intensiv veiledning i et langtidsperspektiv. Dette er gjeldende enten de jobber med PYC som foreldreveiledningsmetode eller en annen foreldreveiledningsmetode. Slik jeg tolker det, beskriver familieveilederen at det er krevende å jobbe innenfor barnevernets rammer. Det kan da tenkes at det ikke er PYC som metode som er den største utfordringen, men rammene for å kunne tilrettelegge på den måten foreldrene er i behov av. Noe som igjen får meg til å lure på om denne utfordringen er generell i forhold til endringsarbeid i barneverntjenesten?

Familieveilederne opplever det som et press fra systemet om at ønskede endringer skal skje innen et visst tidsrom, samtidig som de har et ønske om å forsøke å tilrettelegge gjennom tilpasset metode for at foreldrene skal oppnå positiv endring til det beste for barna sine. Dersom implementering av nye foreldreveiledningsmetoder i barneverntjenesten skal lykkes ligger visse premisser for implementering til grunn. Disse premissene har jeg gjort rede for under kapitlet om teoretiske perspektiver, og implementering. Funnene mine viser at det kan se ut som at barneverntjenesten har utfordringer med implementering allerede i de første fasene.

Det er viktig at ledelsen og medarbeidere er samkjørte i endringer som skal skje og er innforstått med hva som kreves av både den enkelte ansatte og ledelsen (Sundell & Soydan, I: Roselius & Sundell, 2008). Det er viktig at det foreligger rammer som legger til rette for hvor mange ansatte som skal ha opplæring i metoden, hvor mye tid det vil ta å lære seg og å bruke metoden som foreldreveiledning og hva det vil koste økonomisk (Ibid). Ut ifra funnene ser det ut til at det i barneverntjenesten vil være vanskelig. Det kan virke som om det foreligger en enighet om et behov for PYC som foreldreveiledningsmetode i barneverntjenesten. Siden 2017 har PYC sertifisert ca. 350 PYC-veiledere i Norge, hvor majoriteten av veilederne jobber i barneverntjenesten. Disse tallene bekrefter barneverntjenestens behov for en veiledningsmetode som er tilpasset målgruppen i PYC.

Utfordringene ser hovedsakelig ut til å handle om at metodikken krever en systematikk, intensitet og et langtidsperspektiv som vanskelig lar seg gjennomføre innen barneverntjenestens rammer. Kan det være slik at det er kompleksiteten og den høye graden av bekymring for barnets situasjon i sakene, som bidrar til at familieveilederne opplever et tidspress?

Familieveilederne beskriver at i de familiene hvor det er ønskelig med bruk av PYC som foreldreveiledningsmetode, er det ofte komplekse utfordringer, alvorlig bekymring for barnets helse og utvikling, de har vært i kontakt med barnevernet lenge og familiene har behov for hjelp fra ulike instanser. Med denne bakgrunnsinformasjonen vet familieveilederne at hvis de ikke «lykkes» i samarbeid med foreldrene om ønsket endring kan en konsekvens være at barneverntjenesten fremmer sak om omsorgsovertakelse. Dette er noe Christiansen et. al. (2015, s. 20) i sin forskning på barneverntjenestens hjelpetiltak, beskriver som en utfordring og et stort press. Noe som kan påvirke den enkelte familieveilederes følelse av mestring og meningsfullhet i jobben ut ifra deres egne verdier og kompetanse. Gossli & Moe (2014) skriver om viktigheten av at utfordringene til familieveilederne er tilpasset deres erfaringsnivå for at de skal oppleve mestring i jobben sin, noe som henger sammen med familieveiledernes følelse og opplevelse av sense of coherence.

Barneverntjenestens rammer påvirker hvilke hjelpetiltak som blir iverksatt og hvordan hjelpetiltakene blir utført. Generelt opplever familieveilederne at det er stor grad av kompleksitet og tidspress i arbeidet deres, uavhengig av hvilken foreldreveiledningsmetodikk de benytter. Forstått på denne måten, vil det være konflikten mellom de generelle rammene og presset om å nå målet, som skaper den største utfordringen i jobben deres, og ikke selve implementeringen av metoden PYC. Flere familieveiledere forteller at familiene som får PYC veiledning ofte har vært i kontakt med barnevernet en god stund før de blir tilbudt PYC. Kan det være at PYC er riktig metode for familiene som blir tilbudt det, men at de får tilbudet for sent? Kan det være at krysspresset så mange av familieveilederne beskriver, kunne vært unngått hvis familiene ble tilbudt PYC tidligere i tiltaksforløpet, og før det ble vurdert en så høy bekymring for barnas helse og utvikling?

Hva er det som gjør at PYC foretrekkes som foreldreveiledning i de sakene hvor det er høy grad kompleksitet og bekymring? Noe av det mest typiske med PYC-metodikken, er systematikken, og dermed mulighetene det gir for dokumentasjon. Kan det tenkes at PYC som

foreldreveiledningsmetode i enkelte saker benyttes som kartlegging heller enn et endringsarbeid?

Er det realistisk å være metodetro til PYC innenfor barneverntjenestens rammer? Burde flere i tjenesten, også ledere, fått opplæring i metoden for å få en forståelse av hvordan en bruker metoden og hvorfor metoden er lagt opp på den måten den er? Igjen vil jeg ta det tilbake til implementeringsteorien. Det kan virke som om de fleste familieveilederne i studien og barnevernet der de jobber, er i fase 3 i implementeringsfasene beskrevet av Fixsen et al. (2005). Grunnopplæring og metodestøtte er gjennomført, og alle familieveilederne er i ulike stadier av utprøving av metoden. Flere beskriver at de har stoppet opp her, og kanskje benytter i hovedsak elementer fra PYC og ikke metoden i sin helhet. Implementering av en ny metode tar tid. Det kan ta fra 2-4 år og de fleste av de jeg intervjuet ligger innenfor disse årene kan jeg tenke at det er naturlig at familieveilederne beskriver implementeringen og bruken av metoden slik de gjør (Ibid). Det kan handle om hvor de er i implementeringsprosessen. Jeg ser det i sammenheng med at den av familieveilederne som fikk grunnopplæringen for lenger enn 4 år siden beskriver å ha kommet til fase 6 i implementeringsprosessen. Denne familieveilederen bruker metoden i sin helhet, beskriver seg trygg på metoden og hvordan hun skal bruke den.

Det beskrives mange utfordringer når det gjelder å bruke PYC som foreldreveiledningsmetode i barneverntjenesten, og det kan jeg se opp imot de ulike fasene i implementeringsprosessen og mot den personlige utviklingen de forskjellige familieveilederne i studien er i. Jeg kan også tolke dette som en resignasjon til å bruke metoden som igjen kan forstås som en type avmaksreaksjon hvor familieveilederen ikke ser muligheter for å realisere egne faglige ambisjoner innenfor tjenesten og dermed lar være. Dette påvirker familieveilederens opplevelse av meningsfullhet og mestring til jobben, og oppgaven de er satt til å gjøre.

Nesten alle familieveilederne forteller om ulike grader av utrygghet i forhold til bruk av metoden. Jeg kan se dette i sammenheng med det jeg har skrevet om ovenfor, men jeg kan også se det i sammenheng med hvilket stadiet den enkelte familieveileder er i sin profesjonelle utvikling (Bandler 1979, I: Freedberg, 2016). Jeg undrer meg om de ulike gradene av utrygghet kan sees i sammenheng med hvilket stadiet de ulike familieveilederne er i implementering av metoden på sin arbeidsplass, hvor mye erfaring de har med bruk av metoden og dermed i hvilket stadiet de er i sin egen profesjonelle utvikling. Jeg synes å se at studiens familieveiledere kan være i forskjellige stadier i sin profesjonelle utvikling. Alt fra

det første stadiet, som er det selvsentrerte stadiet, hvor fagutviklingen av en ny metode føles overveldende og en kan nesten være motvillig til å gjennomføre metoden (Ibid). Det er vanlig å tilføre andre metoder i dette stadiet, noe som kan gjøre at gjennomføring av PYC som en ny metode en skal bruke, kan bli så omfattende at en ikke klarer å egentlig bruke PYC slik metoden er ment. Ytterpunktet av familieveilederne jeg intervjuet var en av dem som det kan virke som er siste stadiet. I det femte stadiet er PYC- veilederen så trygg på metoden og eget bruk av den at familieveilederen kan formidle og lære opp andre i metoden. Her vil det ikke bli overveldende å supplere med andre metoder inn i metoden da familieveilederen er trygg på PYC i sin helhet og er metodetro (Ibid). Jeg undrer meg over om det ovenfornevnte ikke de eneste forklaringene til utryggheten som blir formidlet av familieveilederne. En faktor jeg tenker er av stor betydning i forhold til den uttrykte utryggheten, er at de fleste av familieveilederne fortalte at de enten var alene om å være sertifisert i PYC på sin arbeidsplass eller så var det 1-2 andre som var sertifiserte i metoden. I Fixsen et al. (2005) sine 6 faser i en implementeringsprosess beskrives det at for at medarbeidere skal føle trygghet til å benytte seg av en ny metode er det viktig at det er nok medarbeider som kan metoden. Dette for at medarbeiderne skal kunne søke støtte og hjelp av hverandre i bruken av en ny metode. En annen forståelse av en beskrevet utrygghet, i forhold til bruk av metoden, er at det må foreligge en faglig trygghet til faget sitt da en må kunne tilpasse teori til praksis.

Min rolle som forsker og ansatt i PYC Norge kan ha påvirket studiens familieveiledere da det er en ubalanse i maktforholdet oss. Denne vissheten kan ha påvirket deres opplevde rom for å vise seg som sikre eller kompetent nok i forhold til utøvelse av metoden da jeg kan ha fremstått som den med definisjonsmakten (Dahl, 2013). I så fall er dette en sårbarhet ved studien som kan ha påvirket mine funn.

Som forsker tenker jeg familieveilederne beskriver en dobbeltrolle, hvor de både er utøvere av makt og kontroll samtidig som de skal hjelpe og være hjelper. Denne dobbeltrollen kan bidra til å svekke relasjonen til familien. Dette fordi det kan skape manglende trygghet og mistillit i relasjonen. Noe som kan være med på å påvirke opplevelsen av å stå i et krysspress for familieveilederne. Det vil være uunngåelig at familieveilederne med sin kunnskap om feltet og posisjon gjennom sin rolle vil inneha mer makt enn foreldrene (Dahl, 2013). Med

andre ord er utgangspunktet for samarbeid allerede skjevt og det ligger mye ansvar på familieveilederne hvordan de forvalter denne makten. Her blir måten familieveilederne kommuniserer sentralt og en måte for familieveilederne å praktisere makten på en god måte. Jeg lurer på om denne muligheten for å forvalte makten kan bli utfordrende da flere familieveiledere beskriver et tidspress som gjør at flere sier noe om at de må forte seg med arbeidet, og at dette kanskje gjør noe med hvordan familieveilederne forvalter tiden de har til å gi foreldrene den tiden de trenger for å følge endringsprosessen?

5.2 Nytte

Et av de andre spørsmålene mine under intervjuet var hva informantene likte best med metoden. Jeg hadde også andre spørsmål som gikk på hva som kunne være nyttig med bruken av PYC som veiledningsmetode. Her ga alle familieveilederne meg informasjon om mer enn at metoden kunne gi effekt i familiene. De fortalte om flere andre endringer hos seg selv som familieveiledere etter å ha blitt sertifiserte PYC-veiledere.

5.2.1 En holdningsreise

Samtlige av studiens familieveiledere beskrev, etter å ha blitt kjent med PYC gjennom opplæring og bruk i veiledning, at de hadde merket endringer i tankegangen sin rundt hjelpen de gir og til hvem. En av familieveilederne sier at hun: «Ble bevisst noe annet». I dette lå det at hun så på seg selv som yrkesutøver på en annen måte ved at hun hadde blitt bevisst hvordan hun som yrkesutøver fremsto. En annen uttaler at hun har blitt «mer bevisst hva jeg driver med».

På spørsmål om endring svarer flere at det har skjedd en endring i holdningene deres. At de nå tenker mer på hvordan de utfører jobben sin og at de tenker mer på hvordan de skal hjelpe familiene de møter på best mulig måte. En av familieveilederne svarte følgende når jeg spurte om hvilken endring hun hadde merket seg etter hun hadde blitt en sertifisert PYC-veileder: «Tankegangen min. Hvordan jeg tilnærmer meg foreldrene, det har endret seg i stor grad» uttaler en av familieveilederne.

En annen sier: «Det jeg husker best fra grunnopplæringen var dette tankesettet om hvordan jeg skulle tilpasse meg foreldre med kognitive vansker og hvilket ansvar som ligger hos meg som veileder».

En annen sier: «Jeg liker fokuset på mestring, å finne ressurser og med å ha håp med dem. Rett og slett tankegangen. Det er noe verdighet i det».

Gjennomgående sier familieveilederne at de merker et skifte i hvordan de ser seg selv som yrkesutøvere og sitt ansvar i veiledning. En av familieveilederne sier: «Det blir fokus på hva veileder gjør også. Ligger forventninger». En annen sier: «Den (PYC) gjør at jeg skjerper meg på hvordan jeg kan justere meg i jobben min.»

En tredje beskriver: «Der fikk jeg litt AHA- opplevelse når jeg tok PYC. Og liksom, de skal ikke sitte og reflektere til meg. Det er faktisk jeg som skal sitte og lære de litt først». Det fremstår som det hos alle familieveilederne har skjedd en holdningsendring i forhold til syn på sin egen yrkesutøvelse, sitt ansvar som veileder og hvem veiledningen de gir skal hjelpe.

5.2.2 Endring i egen praksis

Samtlige av familieveilederne beskriver at de ved å tenke annerledes, har endret hvordan de møter foreldrene/familiene de skal hjelpe. De omtaler et større fokus og en bevissthet på kommunikasjon og språk, og at dette har skapt endring i egen praksis. Flere påpeker at ved å snakke et mer forståelig språk og være bevisst hvordan de kommuniserer, så opplever de et mer reelt samarbeid med foreldrene.

«Jeg synes metoden kan hjelpe oss med å ikke «snakke over hodet til folk». Det liker jeg» sier en av familieveilederne.

En av de andre familieveilederne sa at hun kunne kjenne seg igjen i det å ikke forstå «stammespråket vårt» fordi sånn føltes det for henne når hun var ny i jobben i barnevernet. Hun beskrev at det tok tid å forstå ord og konkret innhold i begreper som brukes i dagligtalen på jobb. En familieveileder uttalte: «Barnevernspråket er dritvanskelig». Viktigheten av å «bryte ned» språket og å la foreldrene komme med egne eksempler og få bruke sine ord og begreper blir viktig i et samarbeid er det flere av familieveilederne som gir

uttrykk for. At det er viktig at familieveilederne og foreldrene må ha samme forståelse og oppfatning av ordene de bruker i samarbeidet sitt mener også flere av familieveilederne.

Flesteparten av familieveilederne beskriver viktigheten av andre tilnærminger for læring som er sentralt i PYC. Blant annet det å vise foreldrene først og ikke forvente at foreldrene skal fortelle og vise uten at de har fått noe hjelp og opplæring først.

En av familieveilederne sier: «Forventningene mine til dem er mer realistiske. Jeg møter dem på en bedre måte».

«Jeg tror vi kan glemme hvem det er vi faktisk hjelper. Det tror jeg PYC kan hjelpe oss med. Konkretisere, gjøre det enkelt, gjøre det forståelig», er det en annen som forteller.

En av familieveilederne beskriver dette etter å ha startet med å benytte PYC i foreldreveiledning: «Jeg tror mange av de (foreldrene) opplever at for første gang å forstå hva vi i barnevernet driver med».

En annen familieveileder sier: «Jeg liker holdningen på at alle kan utvikle seg».

Det kan virke som om et skifte i tankegangen på hvordan en ønsker å utføre jobben sin og hvem en skal hjelpe, har ført til at alle familieveilederne har skapt positive endringer i egen praksis.

5.2.3 Brukermedvirkning

Alle familieveilederne i denne studien benytter seg av ordet samarbeid når de beskriver arbeidet med foreldrene. Begreper som verdier og holdninger knyttet til samarbeidet mellom familieveileder og foreldre kommer også til syne. PYC er en metode som bygger på mestring og er ressursfokusert noe samtlige familieveileder fremhever som noe de liker og tenker kan skape positive endringer hos familiene.

Noe annet som trekkes frem som positivt med PYC, ifølge familieveilederne, er at PYC er en metode som er målbar. Dette beskrives som hjelpsomt, ikke bare for familieveilederne, men for foreldrene de samarbeider med. En av familieveilederne beskriver at med dette fokuset kan foreldrene delta på egne premisser. En annen sier: «Ressursfokuset er godt for dem (foreldrene). Og at det er så konkret.»

Flere av familieveilederne sier noe om at systematikken i metoden synliggjør i større grad hvordan familieveilederne og foreldrene jobber sammen og hva de jobber med. Noen av familieveilederne tenker at dette er en måte å sikre inkludering og brukermedvirkning på. Dette er noen av uttalelsene fra flere av familieveilederne:

«Jeg tror de synes det er meningsfullt når de jobber med ting de forstår fordi vi forklarer på en måte som gjør at de forstår».

«Hun (mor) har ikke alltid forstått, men ikke sagt ifra når hun ikke forsto. Hun sa: du veileder på en annen måte. Du har forstått hvordan hjernen min fungerer».

Flere av familieveilederne beskriver et skifte i samarbeidet med foreldrene etter at familieveilederne begynte å benytte seg av PYC som foreldreveiledningsmetode. En familieveileder sier: «Det er som vi er mer likeverdige. Foreldrene og jeg bestemmer sammen». Det er gjennomgående beskrivelser, fra familieveilederne, av et samarbeid som er preget av større grad av tillit, og hvor familieveilederne får tilbakemelding på at foreldrene opplever seg forstått og at hjelpen de får er reel og tilpasset deres behov.

5.2.4 Drøft

Samarbeid er viktig i brukermedvirkning hevder Seim & Slettebø (2007, s. 28). Brukeren skal da både ha innflytelse og deltakelse i samarbeidet. Samtlige familieveiledere opplever at PYC som foreldreveiledningsmetode legger opp til økt brukermedvirkning. Familieveiledere beskrev at PYC som tilnærming har en innvirkning på hvordan de tenker om familiens utfordringer og hvordan møte disse. Dette er noe familieveilederne ser som en positiv effekt av bruken av PYC, og som de mener PYC legger opp til i større grad enn en del andre foreldreveiledningsmetoder.

I et asymmetrisk forhold som hjelper- bruker forholdet er, er det viktig at hjelperen gir brukeren muligheten til å mobilisere egne ressurser (Dahl, 2013). Dette kan igjen påvirke opplevelsen av å være nyttig og genuint være til hjelp for de man er ansatt for å hjelpe, som igjen er med på å øke familieveilederens følelse av mestring og meningsfullhet i forhold til jobben sin, som beskrives som viktig innen sense of coherence (Gotvassli & Moe, 2014).

På grunn av de strukturelle forholdene i barneverntjenesten som legger føringer for hvordan familieveilederne kan utføre sitt arbeid, tolker jeg som forsker at familieveilederne opplever

at PYC gir en annen mulighet for å kunne møte familiene på deres premisser, kunne fremme positiv utvikling i samarbeidet med familiene og gjøre en positiv forskjell i forhold til maktforholdet mellom familieveilederne og foreldrene. Foreldrene får medvirke og de får en opplevelse av at deres ønsker og behov blir ivaretatt av familieveileder (Seim & Slettebø, 2007, s. 35-36). Det kan bety mye i forhold til et ønske om et mer likeverdig samarbeid. Det vil ikke være et mål at forholdet mellom familieveileder og forelder skal være fri for en skjev maktfordeling. Det ligger i rollen til familieveileder at familieveilederen innehar mye kunnskap og kompetanse på feltet sitt innen barnevern (Frøyland, 2007). Familieveilederen skal også vurdere og dermed mene noe om forelderens utøvelse av foreldreskap.

Hvordan familieveilederen kommuniserer med forelderen vil ha noe å si for maktforholdet og relasjonen. Alle familieveilederne har eksempler på at ved at de har fokus på hvilket ord de bruker i kontakten med foreldrene har åpnet øynene deres for hvor vanskelig språket i barnevernet kan oppfattes. En familieveileder uttaler at «språk er makt». Språk er viktig i kommunikasjon, og hvilket ord som benyttes kan i kontakten med foreldrene påvirker hvilken kontroll du eller forelderen har i situasjonen (Dahl, 2013). Den med definisjonsmakten, familieveilederen, sitter på makten til hvordan kommunikasjonen skal foregå (Ibid). Ved å kommunisere med et språk fullt av faguttrykk skaper familieveilederen en distanse mellom seg og forelderen. Dette kan føre til en avmaktsfølelse hos forelderen som ikke vil føre til et samarbeid, og dermed ikke legger opp til brukermedvirkning. Flere av familieveilederne bruker begrepet «å sjekke for forståelse», som er sentralt i PYC. Dette innebærer at en sjekker om familieveilederen og foreldrene kommuniserer på en måte som begge forstår og er innforstått med hva de samarbeider om. Hvordan skal endring skje hvis den ene parten ikke forstår hva som forventes den, ikke forstår hvorfor eller hva som skal endres?

Familieveilederen kan her unngå avmaktsfølelse hos forelderen ved å være bevisst i kontakten, hvilket språk som brukes og bruke tid for å sikre at forelderen og familieveilederen jobber sammen og med det samme (Dahl, 2013).

Jeg forstår det som at familieveilederne tenker at det å ha en god relasjon med foreldrene, bidrar til at de får et større handlingsrom til å drive endringsarbeid og her kan tankegangen i PYC gjøre en forskjell.

Jeg tolker det som viktig for familieveilederne å ha et arbeid som er meningsfullt og personlig utviklende. Å se en positiv endring hos foreldrene i et veiledningsløp, kan gi familieveilederen en opplevelse av mestring, og dermed gi mening til arbeidet. Det vil også være viktig for familieveilederen å svare ut barneverntjenestens mandat og sikre foreldrenes rettigheter. Familieveilederens opplevelse av mestring og mening, kan knyttes til Antonovskys begrep sense of coherence (Eide et. al, 2008, s. 44). Sense of coherence innebærer at noe er håndterbart, begripelige og meningsfullt. Disse egenskapene er sterkt tilstede hos de som ser ut til å mestre livet sitt og utfordringer godt (ibid).

Jeg undrer meg over om dette kan være en medvirkende faktor for at ingen av familieveilederne har gitt opp bruken av PYC til tross for store tidligere uttalte utfordringer med bruk av metoden. Følelsen av å genuint hjelpe og gjøre det på en måte som er god for foreldrene, gir familieveilederne en opplevelse av mestring i oppgaven, meningsfullhet i jobben og opplevelse av mestring i jobben sin ut ifra egne verdier og kompetanse. Det vil si at utfordringene til familieveilederne er tilpasset deres erfaringsnivå, som igjen er sentralt for at de skal oppleve mestring i jobben sin (Gotvassli & Moe, 2014).

Alle familieveilederne unntatt en sier at de har brukt PYC som metode i sin helhet. Tankegangen i PYC er noe som alle sier de har innlemmet i sin praksis og som har blitt grunnleggende for hvordan de tilnærmer seg familiene. Dette var uavhengig av om de benyttet seg av PYC som metode eller en annen metode. Samtlige av familieveilederne uttrykker at hvilken metode de benytter seg av i veiledning ikke nødvendigvis er utslagsgivende for om endring oppstår. De tenker at deres endrede tankegang og påfølgende endring i praksis kan ha mer å si. Dette kan sees i sammenheng med sirkulære samspillet mellom familieveilederen og foreldrene, der familieveilederen endrer noe ved sin praksis som igjen påvirker hvordan foreldrene responderer (Frøyland, 2017).

I «diffusjon av innovasjonsteori» viser det andre punktet «relativ fordel» til, vurderingen om hvilken metode som er best egnet for sitt formål. Familieveilederne bekrefter i intervjuene at PYC er en metode som er bedre egnet for foreldre med kognitive vansker enn andre metoder de bruker.

5.3 Etikk

Noe som overrasket meg under intervjuene var at flere av familieveilederne ikke forteller til alle foreldrene som får PYC som foreldreveiledningsmetode hvorfor de blir tilbudt PYC. Noen beskriver at de forklarer at foreldrene blir tilbudt PYC fordi læringsstrategiene i PYC passer til hvordan foreldrene lærer best. Flere familieveiledere uttrykker viktigheten av å gi foreldrene de jobber med den «riktige» tilpassede hjelpen de trenger.

Ingen av familieveilederne forteller foreldrene de veileder, eller har veiledet, at PYC er en veiledningsmetode som er tilpasset for foreldre med kognitive vansker. Kognitive vansker er et begrep som ikke snakkes om med mindre foreldrene selv tar det opp som tema. Flere av familieveilederne er opptatt av å ikke fornærme foreldrene de samarbeider med. Noe de tenker er mulig at de ville gjort om foreldrene visste at PYC er benyttet fordi familieveilederne tenker at foreldrene har kognitive vansker.

5.3.1 Stigma og fordommer knyttet til bruken av PYC

Flere av familieveilederne uttrykker at de har vært eller er redde for å støte foreldrene de samarbeider med. En fortalte om en episode der en forelder hadde reagert sterkt negativt på å få vite at hun hadde blitt tilbudt PYC på bakgrunn av at barneverntjenesten tenkte hun hadde kognitive vansker. Forelderen hadde blant annet uttalt: «Tror du jeg er dum eller?». Familieveilederen forteller videre at hun etter dette har blitt mer varsom med å fortelle at hun bruker PYC som foreldreveiledningsmetode, selv om hun gjør det. Flere påpeker at de underkommuniserer hvorfor PYC benyttes som foreldreveiledningsmetode til de foreldrene som blir tilbudt det.

En annen sier: «Jeg har aldri sagt til foreldrene at jeg bruker PYC (som foreldreveiledningsmetode). Hvis de søker opp PYC så står det at det er for kognitivt svake foreldre». Hun fortsetter med å fortelle at siden hun kun benytter seg av elementer fra PYC så tenker hun at det ville vært feil å si at hun bruker PYC som foreldreveiledningsmetode.

Flere familieveiledere sier at metoden er en nyttig foreldreveiledningsmetode i seg selv, uavhengig av du som forelder har kognitive vansker eller ei. Derfor legger de ikke vekt på hvilken metode de bruker ovenfor foreldrene da det viktigste er at det forekommer positive endringer hos foreldrene.

En annen familieveileder forteller at hun synes det er vanskelig å skulle presentere metoden. Hun sier videre: «Jeg vil ikke at foreldrene skal føle seg dumme».

Det kan synes som at alle familieveilederne er bevisst og sensitive for hvordan det kan oppleves å være i målgruppen for en foreldreveiledningsmetode som er for kognitive vansker.

5.3.2 Ikke veiledningsbar?

Flere av familieveilederne snakker om at PYC kan bli brukt som et slags «siste forsøk». Det beskrives at ledere eller kollegaer kan tenke at PYC kan brukes som et «siste forsøk» i de mest alvorlige og komplekse sakene. Noe av grunnen til det kan være at dokumentasjonen i PYC er grundig og målbar. Foreldrenes ferdigheter beskrives i detalj, og det blir derfor tydelig hva de mestrer eller strever med. I disse sakene oppleves det ikke alltid som at ledere og kollegaer har tro på at ønsket endring vil skje i familiene.

«Det er skepsis til tidsbruken i forhold til den alvorlige bekymringen. De kan tenke det ikke er tid. At barna ikke har tid». Det at arbeidet med PYC ofte kan ta tid og at effekt ikke kan dokumenteres raskt, kan bli oppfattet som negativt. Foreldrene kan beskrives som «ikke veiledningsbare» av ledere og kollegaer, sier noen familieveiledere. At man jobber med små og få mål om gangen, kan være med på å forsterke denne oppfatningen.

Andre familieveiledere forteller at flere foreldre ikke er enige i eller ikke forstår barnevernets bekymring, noe som kan skape en oppfatning blant kollegaer om at foreldrene har forståelsesvansker og/eller ikke ønsker endring.

5.3.3 Faglig integritet

De fleste familieveilederne viser til at de har støtte fra ledelsen på jobben sin, men noen sier at de tror lederne har noe urealistiske forventninger til resultatene av veiledningen. At de forventer raske endringer og positiv effekt i familiene. En forteller: «Jeg opplever mye støtte fra arbeidsplassen min, men med det så ligger det også mye forventninger til meg og hva jeg skal oppnå i familiene». En annen sier: «Det er ikke forståelse for hvor tidkrevende det er. PYC, det er en annen måte å tenke på og gjøre på. Det er noen urealistiske forventninger til tid».

Flere påpeker at det ofte kan være urealistiske forventninger til den enkelte familieveileder og hva familieveilederen skal utrette i saker hvor en benytter seg av PYC. En sier: «Det burde vært flere inne med for eksempel avlastning, helsestasjonen og så videre. Flere ressurser inn. Det som er at det er urealistiske forventninger til foreldrene og hva de skal endre». Det beskrives av flere at de kan oppleve at «bestillingen» på å ha PYC som foreldreveiledningsmetode ønskes fra ledere eller kollegaer fordi da har de «prøvd alt».

En familieveileder forteller: «Der det er mye å jobbe med kreves det mer enn 1 time i uka med PYC. Det kunne og burde vært 3 timer, men det har jeg ikke tid til». Flere forteller at det blir en mismatch mellom hva de ser som et behov hos foreldrene og hva som er realistisk å få til grunnet barnevernets rammer.

5.3.4 Drøft

Jeg ser uttalelsene til familieveilederne i sammenheng med mine erfaringer med å forsøke å rekruttere informanter som var foreldre, og svarene jeg fikk fra de ulike barneverntjenestene jeg kontaktet. Flere uttrykte at de kunne ikke spørre de som hadde mottatt PYC som foreldreveiledningsmetode fordi det var underkommunisert hvorfor akkurat de hadde blitt tilbudt denne typen veiledning. Flere sa også at de trodde foreldrene ville bli støtt eller føle seg lurt om de visste at de ble tilbudt PYC fordi barneverntjenesten tenkte at de hadde et kognitivt strev. En påpekte bekymring for at foreldrene ville tro at barneverntjenesten hadde tenkt de var «dumme». Det kan derfor virke som om at det ligger en fordom om at hvis du har et kognitivt strev så er du mer avhengig av andre, mindre selvstendig, forstår ikke som «alle andre», har lavere potensiale for endring og utvikling. Og er dette foreldre som da har forutsetninger for å være gode omsorgspersoner? Jeg kan selv kjenne igjen egne fordommer i møte med foreldre med kognitive vansker og hvilke forventninger jeg hadde til dem, før jeg ble sertifisert i PYC.

Flere familieveiledere sier at metoden er en nyttig foreldreveiledningsmetode i seg selv, uavhengig av du som forelder har kognitive vansker eller ei. Kan det være at dette er en forklaringsmodell hvor de slipper å forklare hvorfor de bruker PYC fordi de egentlig synes det er ubehagelig?

Flere av familieveilederne forteller at andre i deres tjeneste ikke har tro på at familieveilederen og forelderen skal lykkes før de har begynt sitt samarbeid. Jeg tolker det som at PYC noen ganger gis fordi «en må gi et tilbud» men at det ikke er en genuin tro på endring. Dette sier noe om mangelen på støtte familieveilederne kan føle på. Dette kan være med på å påvirke familieveilederne negativt når de skal implementere en ny metode.

Innen implementering har Rogers en teori kalt «diffusjon av innovasjonsteori» med 5 punkter. Det femte punktet omhandler på hvilken måte den nye metoden som skal implementeres oppfattes å være i samsvar med tidligere erfaringer, eksisterende verdier og holdninger i barneverntjenesten (Rogers 2003, I: Blome et al., 2010). Det oppfatter jeg at familieveilederne forteller at dette ikke er tilfellet.

Det kan også påvirke familieveilederne negativt i deres egne profesjonelle utvikling ved at de mister troen på å lykkes. Jeg tenker det også kan si noe om troen på endring hos foreldre med kognitive vansker og hvilke fordommer som kan ligge hos flere i barneverntjenesten i forhold til dette. Det er lettere å holde på de fordommene en har enn å endre seg å tenke nytt (Dahl, 2013). Da vil det si at det er irrelevant at det har kommet en ny metode som skal være tilpasset foreldre med kognitive vansker, hvis en uansett ikke har tro på at foreldre med kognitive vansker kan endre seg. Det får meg til å tenke at hvis dette er tilfelle så vil PYC bli gitt på feil premisser. Istedenfor å skulle ha et ressursfokus kan PYC som metode brukes for å avdekke «feil» og mangler for det blir ikke gitt under de riktige premissene og med altfor dårlig tid og liten tro på endring.

I intervjuene er det er gjennomgående lite fokus på at metoden er for foreldre med kognitive vansker. Ved implementeringen av PYC i Norge valgte man å ha mindre fokus på at målgruppen er foreldre med kognitive vansker. Jeg undrer meg over hvorfor man velger å tone ned begrepet kognitive vansker i Norge, mens man i Sverige er veldig tydelige på at målgruppen er foreldre med kognitive vansker?

Flere av familieveilederne beskriver et ubehag med å «sette noen i bås» og derfor har de ikke kommunisert at PYC er en metode for foreldre som av ulike grunner har kognitive vansker. Jeg tolker det som om at det foreligger et stigma rundt det å bli karakterisert som en med kognitive vansker. At en med kognitive vansker vil bli sett ned på og er mindre verdt enn en som ikke har kognitive vansker?

Kan det tenkes at familieveilederne tenker og vurderer at maktforholdet mellom familieveileder og forelder allerede er skjevt? De vil dermed ikke risikere å svekke samarbeidet ved å synliggjøre ytterligere forskjeller mellom dem?

Ved å vurdere at forelderen har kognitive vansker vil foreldrene muligens føle seg krenket og forutsetningene for et samarbeid bli dårligere.

6. Oppsummering og avsluttende refleksjoner

I denne studien har fokuset vært rettet mot familieveilederne som benytter seg av PYC som foreldreveiledningsmetode i den kommunale barneverntjenesten. Studiens problemstilling er: *Hvilke erfaringer har barnevernansatte med foreldreveiledningsprogrammet Parenting Young Children som hjelpetiltak i barneverntjenesten?*

For å besvare denne problemstillingen har jeg gjennomført individuelle kvalitative intervjuer med 8 familieveiledere om deres erfaringer og refleksjoner om bruken av foreldreveiledningsmetoden PYC. Hvordan familiene som mottar PYC som hjelpetiltak fra barneverntjenesten opplever hjelpen, er imidlertid ikke undersøkt her. Det ville vært nyttig å undersøke familienes opplevelser og erfaringer med PYC som hjelpetiltak i barneverntjenesten. Funnene er diskutert opp mot teori om implementering, kommunikasjonsteori og ulike maktperspektiv, salutogenese og sense of coherence, stereotypier og fordommer, brukermedvirkning, og tilpasning til en barnevernfaglig kontekst. Resultatene i oppgaven gir innspill til det videre arbeidet med implementering av PYC som foreldreveiledningsmetode i en barnevernfaglig kontekst.

PYC blir beskrevet som en metode som familieveilederne har god teoretisk og praktisk forståelse av, og som familieveilederne tenker er nyttig og viktig for familiene som blir tilbudt PYC som metode i barneverntjenesten. Familieveilederne påpeker at tankegangen i PYC har gjort en betydelig forskjell for dem i deres yrkesutøvelse. På tross av dette beskrives det en stor variasjon i hvordan de ulike familieveilederne praktiserer metoden.

Gjennom arbeidet mitt med å skrive denne masteroppgaven har det blitt veldig tydelig for meg hvor sterkt og dominerende forventninger til effektivitet oppleves, og hvilke krysspress det gir til de som jobber i et slikt system.

Familieveilederne beskriver å stå i en klemme mellom systemets tenkning og krav om effektivitet, og de etiske fordringene foreldrene de veileder representerer.

Det som slår meg er at PYC er en metode for foreldre som trenger tilpasning i forhold til innlæring, men det kan virke som at rammene i barneverntjenesten ikke matcher premisene for PYC. Det er særlig i forhold til tidsbruk og arbeidspress dette blir tydelig. Det blir derfor vanskelig for meg å vurdere om PYC dekker et «tomrom» i barneverntjenestens tiltaksbank, da premisene for å benytte den slik den er ment ikke er tilstede. For meg virker det som at de som trenger mest, får minst?

Til videre diskusjon tenker jeg at rettighetshaverne til PYC i Norge kan se på muligheten til å gjøre endringer i opplæringen og metodestøtten for å forberede familieveilederne på kompleksiteten i å bruke PYC i barneverntjenesten. Er det mulig å gjøre endringer i metoden slik at den matcher barneverntjenestens rammebetingelser bedre? Eller er det mulig å endre barneverntjenestens rammebetingelser slik at den matcher premisene for metodebruken bedre? Dette hadde vært spennende å utforske videre.

Jeg tenker at det er viktig å påpeke at det foreligger lite forskning på PYC i Norge. Ut ifra funnene i denne oppgaven mener jeg det er nødvendig å se på mer forskning rundt PYC som foreldreveiledningsmetode i barneverntjenesten. Jeg tenker også det er viktig å forske mer på hvilken hjelp foreldre med kognitive vansker får i barneverntjenesten. Det er en fare for at denne gruppen foreldre ikke får den hjelpen og tilretteleggingen de er i behov av ved de stigmatiseres og at vanskene deres underkommuniseres.

Det er rimelig å stille spørsmål om funnene i denne oppgaven representerer andre PYC-veiledere som jobber i barneverntjenester rundt om i landet.

Mitt forskningsbidrag har ikke som mål å gi handlingsdirektiver for hvordan foreldre med kognitive vansker skal få best mulig hjelp i barneverntjenesten. Mitt håp er at mine funn kan skape refleksjoner i praksisfeltet og at oppgaven har bidratt til å løfte fram noen sentrale problemstillinger og dilemmaer. Kanskje kan mine funn bidra til å skape større bevissthet rundt strukturer og rammer i barneverntjenesten, hvordan vi veileder foreldre, og hvem veiledningen er for?

Litteraturliste

- Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Bandler, L. S. (1979). Bertha Capen Reynolds (1979). Social Worker of all Times. *Journal of Education for Social Work*, s. 5-12. Hentet 18.01.23 fra:
<http://www.jstor.org/stable/23038919>
- Backhe, C.C. (2000). *Veiledningsbegrepet- Hvordan tolkes det og anvendes det i veiledningslitteraturen*. Norsk Pedagogisk Tidsskrift, 2-3, S. 139-150.
- Blome, W.W., Bennett, S. og Page, T. F. (2010). Organizational challenges to implementing attachment-based practices in public child welfare agencies: an example using the Circle of Security® model. *Journal of Public Child Welfare*, 4-4, s. 427-449.
Hentet 02.02.23 fra: <http://dx.doi.org/10.1080/15548732.2010.526904>.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. I: V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of human Behavior*, s. 71-81. Academic Press.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative Research in Psychology*, s. 77–101. Hentet 20.01.23 fra:
<http://dx.doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. *Barn med hjelpetiltak*. Hentet 15.01.23 fra:
<https://www.bufdir.no/statistikk-og-analyse/barnevern/Barn-med-hjelpetiltak>
- Barnevernsloven (2021). *Lov om barnevern*. (LOV- 2021-06-18-97)
Hentet 01.03.23 fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-97?q=barnevernsloven>
- Bunkholdt, V. og Kvaran, I. (2021). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. (2 utg.)
Oslo: Gyldendal Akademiske.
- Christiansen, Ø. og Bakketeig, E., Skilbred, D., Madsen, C., Havnen, K. J. S., Aarland, K.,
Backe-Hansen, E. (2015). *Forskningkunnskap om barnevernets hjelpetiltak*. Bergen:
Uni Research Helse, RKBU Vest.
- Dahl, Ø. (2013). *Møter mellom mennesker. Innføring i interkulturell kommunikasjon*. (3. utg.)
Oslo: Gyldendal Akademisk

Dalen, M. (2011). *intervju som forskningsmetode- en kvalitativ tilnærming*. (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Eide, S.B., Grelland, H. H., Kristiansen, A., Sævareid, H. I. & Aasland, D.G. (2008). *Til den andres beste. En bok om veiledningens etikk*. (1. utg). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Fixsen, D. L., Naoom, S. F., Blase, K. A., Friedman, R. M. og Wallace, F. (2005).

Implementation Research: A Synthesis of the Literature. Tampa, Florida: University of South Florida, Louis de la Parte Florida Mental Health Institute.

Freedberg, S. (2016). Bertha Capen Reynolds and the progressive tradition in social work (1885-1978): *from professional maverick to forgotten woman*. *Critical And Radical Social Work*, 4, s. 267-278.

Frøyland, L. (2017). *Systematisk samtale. Psykososialt arbeid med barn, ungdom og foreldre*. (1.utg.) Oslo: Fagbokforlaget.

Fellesorganisasjonen, FO. 2023. hentet 28.02.23 fra:

<https://www.fo.no/getfile.php/1311735-1585635696/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>

Hansen, R., & Solem, M. B (Red). (2017). *Sosialt arbeid: en situert praksis*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Hatteberg, K.S.,2020. *Barnevernet bør bli bedre til å møte klienter med kognitive vansker*. Fontene: IASSID (2008). Hentet 09.05.23 fra:

<https://fontene.no/fagartikler/barnevernet-bor-bli-bedre-til-a-mote-klienter-med-kognitive-vansker-6.47.672184.865e6dc6da>

Helsedirektoratet (2023). *Brukermedvirkning*. Hentet 28.02.23:

<https://www.helsedirektoratet.no/tema/brukermedvirkning>

Gotvassli, K- Å. & Moe, T. (2014). *Kunnskapsutvikling, motivasjon og jobbtilfredshet i*

barnevernet. I: Ø. Kvello og T. Moe, (red.) *Barnevernledelse*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Grønmo, S. (2015). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. (2. utg.) Fagbokforlaget.

Jacobsen, D.I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i*

- samfunnsvitenskapelig metode*. (3 utg.) Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Jensen, P., & Ulleberg, I. (2017). *Systemisk veiledning i profesjonell praksis*. (1. utg.) 2. opplag. Oslo: Fagbokforlaget.
- Jensen, P., & Ulleberg, I. (2019). *Mellom ordene- kommunikasjon i profesjonell praksis*. (2. Utg.) Oslo: Gyldendal Akademisk
- Johannessen, A., Tufte, P. A og Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. (5 utg.) Oslo: Abstrakt Forlag.
- Kvale, S. og Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. (3 utg.) Oslo: Fagbokforbundet.
- Llewellyn, G., Traustdóttir, R., McConnell, D. & Sigurjónsdóttir, H. B. (2010). Introduction I: Llewellyn, G., Traustdóttir, R., McConnell, D. & Sigurjónsdóttir, H. B. *Parents with Intellectual Disabilities. Past, Present and Futures*. West Sussex: Wiley-Blackwell
- Lauvås, P. & Handal, G. (2014). *Veiledning og praktisk yrkest teori*. (3. utg.) Oslo: Cappelen Damm AS.
- McHugh, E. & Starke, M. (2015). *Understanding support worker's competence development in working with parents with intellectual disability*. Journal of Intellectual Disabilities, s. 1-16, Jid.sagepub.com.
- Mildon, R., C. Wade, et al. (2008). "Considering the Contextual Fit of an Intervention for Families Headed by Parents with an Intellectual Disability: An Exploratory Study." Journal of Applied research Disabilities 21. s. 377-387.
- Patton, M., Q. (2015). *Qualitative Research & Evaluation Methods. Integrating Theory and Practice*. (4th edition.) Sage publishing.
- Postholm, May Britt & Dag Ingvar Jacobsen (2011). *Læreren med forskerblick. En*

innføringsbok i vitenskapelig metode for lærerstudenter. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

PYC. 2023. *Parenting Young Children*. Hentet 01.05.23 fra:

<https://pyc.no/>

De forente nasjoner. (2006). *konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne*. Barne- og familiedepartementet. Hentet 27.01.23 fra:

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/sla/funk/konvensjon_web.pdf

Skjervheim, H. (1996). *Deltakar og tilskodar og andre essays*. Oslo: Aschehoug.

Statistisk sentralbyrå, SSB (2021). Hentet 27.01.23 fra:

<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/barne-og-familievern/statistikk/barnevern>

Starke, M., Wade, C., Feldman, M. & Mildon, R. (2013). *Parenting with disabilities:*

Experiences from implementing a parenting support programme in Sweden, Journal of Intellectual Disabilities, s. 1-11.

Sundell, K. og Soydan, H. (2008). Från kunskap till praktik I: Roselius, M. og Sundell, K. (Red.).

Implementering- att förändra socialt arbete. Förrskare och praktiker om implementering. 1. utg. Stockholm: Gothia forlag. S. 13- 29.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode*. 5 utg. Oslo:

Fagbokforbundet.

Thronsen, A. & Young, E. (2015). PYC i Norge. Foreldreveiledning til foreldre med kognitive

funksjonsnedsettelse i møte med barnevernet (2014 – 2016). HiT rapport nr. 17.

Thomassen, M. (2006). *Vitenskap, kunnskap og praksis: innføring i vitenskapsfilosofi for*

helse- og sosialfag. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Tøssebro, J., Midjo, T., Paulsen, V., Berg, B. (2014). *Foreldre med kognitive vansker i møte med*

barnevernet. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning. Hentet 15.05.22 fra:

[https://samforsk.no/uploads/files/Publikasjoner/Foreldre-med-kognitive-vansker-
WEB.pdf](https://samforsk.no/uploads/files/Publikasjoner/Foreldre-med-kognitive-vansker-
WEB.pdf)

Vedlegg 1

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et studentprosjekt. Det jeg ønsker å snakke med deg om er hvilke erfaringer du som sertifisert PYC-veileder i barneverntjenesten har med bruken av foreldreveiledningsmetoden Parenting Young Children (PYC). I dette skrivet gis du informasjon om hvorfor jeg ønsker å jobbe med dette prosjektet og hva en deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å utforske på hvilken måte foreldreveiledningsmetoden Parenting Young Children er til nytte for deg, som hjelpetiltak i din jobb i barneverntjenesten.

Prosjektet retter seg mot dine erfaringer med foreldreveiledningsmetoden PYC. Hvilken barneverntjeneste du jobber i blir ikke nevnt. Spørsmålene i intervjuguiden ivaretar ditt personvern og din anonymitet. Ingen vil kunne kjenne deg igjen i teksten senere.

Prosjektet er en masteroppgave i tverrfaglig arbeid med barn, unge og familier ved Høgskolen i Innlandet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskolen i Innlandet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget til prosjektet skal bestå av 5-8 ansatte i barneverntjenesten som er sertifiserte PYC-veiledere og benytter seg av metoden som et hjelpetiltak i sin jobb. Jeg har kontaktet ledere ved ulike barneverntjenester for å rekruttere informanter til prosjektet. Jeg har også forespurt PYC-veiledere som deltok på det årlige PYC-seminaret 29.04.22 etter avtale med programansvarlig Anne Thronsen ved Universitet i Sørøst-Norge.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du blir intervjuet av meg. Det vil ta deg ca. 30-45 minutter. Det tas lydopptak med diktafon fra intervjuet. Hvis det er ønskelig å gjøre intervjuet, gjøres det over Teams. Ellers tilbyr jeg å komme fysisk til jobben din.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til det som er beskrevet i dette skrivet. Vi behandler datamaterialet konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Veileder fra Høgskolen i Innlandet vil også ha tilgang på datamaterialet i prosjekttiden. Lydopptaket blir oppbevart innelåst etter gjeldene regler for å sikre at ingen uvedkommende får tilgang.

Navnet og kontaktopplysningene dine vil erstattes med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes i januar 2023. Lydopptak og notater blir slettet ved prosjektslutt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskolen i Innlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskolen i Lillehammer ved student Lisa Stenbro: lisnor@lorenskog.kommune.no
- Høgskolen i Lillehammer ved veileder Gunhild Kathrine Winther Skogli: gunhild.skogli@inn.no
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

(student ved Høgskolen i Innlandet)
Lisa Stenbro

(veileder ved Høgskolen i Innlandet)
Gunhild Kathrine Winther Skogli

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Hvilke erfaringer har barnevernansatte med bruken av foreldreveiledningsmetoden Parenting Young Children (PYC) som hjelpetiltak i barneverntjenesten?» og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, 15. januar 2023.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2

Intervjuguide:

Hvilke erfaringer har barnevernansatte som har benyttet seg av foreldreveiledningsmetoden Parenting Young Children som hjelpetiltak i barneverntjenesten?

Spørsmål:

1. Hva kjennetegner de sakene hvor dere benytter PYC som hjelpetiltak?
2. Beskriv hvordan et PYC veiledningsforløp gjennomføres i ditt arbeid?
 - Holder du deg til metoden; hvorfor/hvorfor ikke?
 - Støtte du på noen utfordringer med bruk av metoden?
 - Opplever du at du har fått god nok opplæring (grunnkurs/metodestøtte), støtte (fra arbeidsplass) og erfaring (benyttet metoden flere ganger)
3. Hva likte du best med å bruke metoden?
4. Hva likte du minst med å bruke metoden?
5. Hvordan opplever du PYC som hjelpetiltak i sakene du bruker det?
 - Hvordan mener du at PYC passer inn i ditt arbeid som veileder i barneverntjenesten?
 - Er du sertifisert i andre foreldreveiledningsprogrammer, i såfall hvilke? Benytter du de andre foreldreveiledningsprogrammene? Hvordan er det å jobbe med PYC som hjelpetiltak i barnevernet kontra de andre foreldreveiledningsprogrammene du bruker?
6. I hvilken grad opplever du at PYC veiledningen har vært nyttig for foreldrene/familiene som har mottatt det?
 - I hvilken grad opplever du at PYC som hjelpetiltak har ønsket effekt i forhold til måloppnåelse (for familiene/har dere nådd målet/målene)?